

DIRA

Tanzania yenye muungano imara na mazingira safi, salama na endelevu.

DHIMA

Kuimarisha muungano na kutoa miongozo itakayowezesha uratibu na usimamizi wa mazingira ili kuwa na maendeleo endelevu na ustawi wa Watanzania.

MAJUKUMU YA OFISI YA MAKAMU WA RAIS

Majukumu ya Ofisi ya Makamu wa Rais ni:-

- i. Kuandaa na kusimamia sera zinazohusu Mazingira;*
- ii. Kuratibu masuala ya Muungano na ushirikiano kati ya Serikali ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania na Serikali ya Mapinduzi ya Zanzibar katika masuala yasiyo ya Muungano;*
- iii. Kukuza uzalishaji unaozingatia mazingira na uchumi wa kijani;*
- iv. Hifadhi ya mazingira na uzingatiaji sheria ya Mazingira;*
- v. Kusimamia na kuendeleza watumishi wa Ofisi ya Makamu wa Rais; na*
- vi. Kufuatilia na kuratibu shughuli za Baraza la Taifa la Hifadhi na Usimamizi wa Mazingira.*

A. UTANGULIZI

1. *Mheshimiwa Spika*, Bunge lako tukufu limepokea taarifa zilizowasilishwa leo hapa Bungeni na Mwenyekiti wa Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Viwanda, Biashara na Mazingira na Mwenyekiti wa Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Katiba na Sheria kuhusu Mapitio ya Utekelezaji wa Mpango na Bajeti ya Ofisi ya Makamu wa Rais kwa mwaka wa fedha 2016/17 na kazi zilizopangwa kutekelezwa mwaka wa fedha 2017/18. Hivyo, ninaliomba Bunge lako tukufu sasa, likubali kupokea, kujadili na kupitisha Makadirio ya Mapato na Matumizi ya fedha ya Ofisi ya Makamu wa Rais kwa mwaka wa fedha 2017/18.
2. *Mheshimiwa Spika*, kabla ya kuwasilisha hoja yangu napenda kutoa shukrani zangu za dhati kwa wale wote waliotuwezesha kutekeleza majukumu ya Ofisi ya Makamu wa Rais kwa kipindi kilichopita, nawaliowezesha kuandaa mipango ya mwaka wa fedha 2017/18 na kustawisha hoja ambayo ninawasilisha katika hotuba hii humu Bungeni. Aidha, ninawashukuru kwa dhati waheshimiwa wajumbe wote wa Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Viwanda, Biashara na Mazingira chini ya uongozi wa Mwenyekiti

wake Mheshimiwa Stanslaus Haroon Nyongo(Mb.), na Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Katiba na Sheria chini ya Mwenyekiti Mheshimiwa Mohamed Omary Mchengerwa(Mb.), kwa kupokea, kuchambua, kujadili, na kupitisha Taarifa ya Utekelezaji wa Mpango na Bajeti ya Ofisi ya Makamu wa Rais kwamwaka wa fedha 2016/17 na Malengo na Makadirio ya Mapato na Matumizi kwa mwaka wa fedha 2017/18.

3. *Mheshimiwa Spika*, ninatoa shukrani nyingi kwa Mheshimiwa Ally Salehe Ally(Mb.), Waziri Kivuli na Msemaji Mkuu wa Kambi Rasmi ya Upinzani Bungeni kuhusu Masuala ya Muungano na Mheshimiwa Pauline Philipo Gekul(Mb.),Msemaji Mkuu wa Kambi Rasmi ya Upinzani Bungeni kuhusu Hifadhi ya Mazingira kwa ushauri wao katika utekelezaji wa majukumu ya Ofisi hii.
4. *Mheshimiwa Spika*, kwa heshima na taadhima, napenda kumshukuruMheshimiwaDkt. John Pombe Joseph Magufuli, Rais wa Jamhuri wa Muungano ya Tanzania, kwa uongozi wake mahiri wa taifa letu na kwa kuendelea kuniamini kwa dhamana ya kusimamia masuala ya Muungano na hifadhi ya mazingira. Aidha,

kipekee kabisa, ninamshukuru Mheshimiwa Samia Suluhu Hassan, Makamu wa Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania, kwa miongozo na maelekezo aliyotupa mara kwa mara sisi tunaofanya naye kazi lakini pia kwa uongozi wake makini ambao umewezesha kupatikana kwa mafanikio katika masuala ya Muungano na hifadhi ya mazingira nchini. Vilevile, ninampongeza Mheshimiwa Kassim Majaliwa Majaliwa (Mb.); Waziri Mkuu wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania, kwa usimamizi mzuri wa shughuli za kila siku za Serikali uliowezesha kupatikana mafanikio makubwa katika utendaji wa Serikali katika kipindi kifupi cha utawala wa Serikali ya Awamu ya Tano.

5. *Mheshimiwa Spika*, ninapenda kutumia fursa hii kukupongeza wewe, Mheshimiwa Job Yustino Ndugai (Mb.), Spika wa Bunge la Jamhuri ya Muungano wa Tanzania, kwa kuliongoza Bunge letu kwa hekima na busara kubwa. Ninampongeza pia Mheshimiwa Dkt. Tulia Ackson Mwansasu (Mb.), Naibu Spika, kwa kukusaidia kuliongoza Bunge letu kwa weledi na uaminifu. Aidha, ninatoa pongezi zangu za dhati kwa

Waheshimiwa Wabunge waliopata nafasi ya kujiunga na Bunge lako tukufu katika kipindi cha mwaka huu wa 2016/17, ambao ni Mheshimiwa Juma Ali Juma (Mb.), aliyechaguliwa na wananchi kwa kishindo kuwa mbunge wa Jimbo la Dimani, Zanzibar na Waheshimiwa Wabunge walioteuliwa na Mheshimiwa Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania ambao ni Mheshimiwa Anne Kilango Malecela (Mb.); Mheshimiwa Alhaji Abdallah Majura Bulembo (Mb.); Mheshimiwa Prof. John Aidan Mwaluko Palamagamba Kabudi (Mb.) na Mheshimiwa Salma Rashid Kikwete (Mb.). Pia, nampongeza Mheshimiwa Mchungaji Getrude Rwakatare (Mb.) kwa kuteuliwa na Chama cha Mapinduzi kuingia katika Bunge lako tukufu katika nafasi ya Viti Maalum.

6. *Mheshimiwa Spika*, ninaomba kuungana na Waheshimiwa Wabunge wenzangu kutoa pole kwa ndugu, marafiki na wananchi kwa ujumla kwa kuondokewa na wapendwa wao na kupoteza mali kutokana na majanga ya tetemeko la ardhi, mafuriko, moto na ajali za vyombo vya usafiri. Majanga yote

yaliyotokea ni pigo kwa ustawi wa Taifa letu. Aidha, ninatoa salamu za pole kwako Mheshimiwa Spika pamoja na Bunge lako tukufu kwa kuondokewa na aliyekuwa Spika mstaafu wa Bunge la Jamhuri ya Muungano na aliyekuwa Mwenyekiti wa Bunge Maalum la Katiba Mheshimiwa Samuel John Sitta, Mheshimiwa Hafidh Ali Tahir aliyekuwa Mbunge wa Jimbo la Dimani, Zanzibar na Mheshimiwa Dkt. Elly Marko Machaaliiyekuwa Mbunge wa Viti Maalum-CHADEMA. Tunaomba Mungu azilaze roho za marehemu mahali pema peponi,amina.

7. *Mheshimiwa Spika*, nitumie fursa hii kumshukuru na kumpongeza Mheshimiwa Waziri Mkuu na Waheshimiwa Mawaziri waliotangulia kuwasilisha hoja zao katika Bunge lako tukufu, ambazo zimetoa tahthmini ya ujumla kuhusu utekelezaji wa kazi za Serikali kwa mwaka wa fedha 2016/17 na mwelekeo wa shughuli za Serikali kwa kipindi cha mwaka wa fedha 2017/18. Aidha, niwatakie Mawaziri wote watakaofuata kila jema na ufanisi katika kazi iliyo mbele yetu.

8. *Mheshimiwa Spika*, baada ya kusema hayo, ninapenda kutoa maelezo ya utekelezaji wa Mpango na Bajeti ya Ofisi ya Makamu wa Rais kwa kipindi cha mwaka wa fedha 2016/17 na malengo kwa mwaka wa fedha 2017/18.

**B: UTEKELEZAJI WA MPANGO NA BAJETI KWA
MWAKA WA FEDHA 2016/17 NA MALENGO YA
MWAKA WA FEDHA 2017/18**

9. *Mheshimiwa Spika*, katika kutekeleza majukumu yake, Ofisi ya Makamu wa Rais imezingatia matakwa ya Katiba ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania ya mwaka 1977, Dira ya Taifa ya Maendeleo ya 2025, Mpango wa Pili wa Taifa wa Maendeleo, Ilani ya Uchaguzi ya CCM 2015- 2020, Malengo ya Maendeleo Endelevu ya Umoja wa Mataifa (*Sustainable Development Goals - SDGs*), Sera ya Taifa ya Mazingira ya Mwaka 1997 na Sheria ya Usimamizi wa Mazingira Sura ya 191 na Kanuni zake.

I: HIFADHI YA MAZINGIRA

10. *Mheshimiwa Spika*, uchumi wa nchi yetu na maisha ya Watanzaniayanategemea kwa kiasi kikubwa maliasili tulizonazo kama vile ardhi, maji, misitu na hewa safi. Uwepo wa maliasili hizi kwa mahitaji yetu ya sasa na ya vizazi vijavyo hutegemea namna tunavyozingatia uhifadhi wake na matumizi endelevu. Changamoto tuliyonayo sasa ni uelewa mdogo wa jamii yetu kuhusu

hifadhi ya mazingira na uwepo wa mabadiliko ya tabianchi. Athari zitokanazo na uharibifu wa mazingira ni pamoja na upungufu wa mvua, kupungua kwa misitu na uoto wa asili, kupungua kwa vyanzo vya maji, uchafuzi wa hali ya hewa na kuongezeka kwa umaskini.

11. *Mheshimiwa Spika*, hali ya mazingira ya nchi yetu bado ni mbaya kiasi cha kutishia mustakabali wetu. Kutokana na uharibifu mkubwa wa mazingira nchini, sehemu kubwa ya nchi yetu inatishiwa kuwa jangwa. Taarifa ya *National Forestry Resources Monitoring and Assessment* (NAFORMA) inabainisha kuwa kila mwaka tunapoteza takriban hekta 372,000 za misitu ya asili, hii inatokana na kufanya shughuli za kilimo na ufugaji kwa namna zisizo endelevu. Sababu nyigine ni moto kichaa na ukataji holela wa miti kwa ajili ya mkaa na kuni. Ni dhahiri kwamba, misitu yetu inaendelea kutoweka kwa kasi kubwa na hivyo kuwa na uwezekano wa kupata athari kubwa zaidi za mabadiliko ya tabianchi. Pamoja na juhudi za Serikali kuhakikisha maisha ya Watanzania, hasa wanyonge,

yanakuwabora zaidi, mazingira yasipotunzwa juhudi hizi za Serikali hazitaleta mabadiliko tunayotarajia.

12. *Mheshimiwa Spika*, uharibifu wa mazingira unaathiri sekta na nyanja zote na maisha ya Watanzania. Uvamizi na uharibifu wa vyanzo vya maji huathiri sana upatikanaji wa huduma ya maji kwa Watanzania. Mafuriko yanayosababishwa na mabadiliko ya tabianchi huathiri uchumi kwa kusababisha matumizi makubwa ya fedha ili kufanya marekebisho ya miundombinu. Uzalishaji wa umeme huathiriwa sana na ukame na hivyo kuathiri uzalishaji viwandani. Vilevile, sekta za kilimo, mifugo na utalii huathiriwa sana na ukame na mafuriko hivyo kusababisha umaskini kwa Watanzania. Uvuvi haramu wa kutumia milipuko husababisha uharibifu wa matumbawe, bioanuai na hivyo kuathiri maisha ya wavuvina ubora wa fukwe. Udhaifu katika udhibiti wa taka ngumu, uchafuzi wa hewa na utiririshaji wa majitaka au kemikali kutoka viwandani na migodini, huathiri afya za wananchi.
13. *Mheshimiwa Spika*, ili kuyanusu mazingira ya nchi yetu ni lazima hatua za makusudi zichukuliwe

kudhibiti uharibifu wa mazingira unaoendelea. Hii ndio sababu Serikali ya Awamu ya Tano imedhamiria kuyafanya masuala ya hifadhi na usimamizi wa mazingira kama sehemu ya mhimili wa uchumi wa nchi na maendeleo ya watu.

14. *Mheshimiwa Spika*, katika kulinda mazingira ya nchi yetu na kukabiliana na changamoto za uharibifu wa mazingira nchini, Ofisi imeendelea kusimamia utekelezaji wa Sera, Sheria, Mikakati na Mipango mbalimbali ya hifadhi ya mazingira na piamikataba ya kimataifa ya mazingira, pamoja na utoaji wa elimu kwa umma kuhusu mazingira. Hatua hizi zinalenga kuwa na matumizi endelevu ya rasilimali ili kuleta maendeleo endelevu ya kiuchumi na kijamii. Katika kutekeleza azma hiyo katika mwaka wa fedha 2016/17 yafuatayo yamefanyika:-

Mapitio ya Sera ya Taifa ya Mazingira

15. *Mheshimiwa Spika*, kama nilivyolitaarifu Bunge lako tukufu mwaka jana, Ofisi ilikuwa inafanyia mapitio Sera ya Taifa ya Mazingira ya Mwaka 1997. Leo hii, ninayo furaha kuliarifu Bunge lako tukufu kwamba Ofisi imekamilisha Mapitio ya Sera ya Mazingira.

Mchakato huu uliwashirikisha wadau wa sekta zote muhimu kote nchini. Rasimu ya Sera hiyo na Mkakati wa Utekelezaji wake, ambazozimeandaliwakwa lugha za kiswahili na kiingereza, sasa zinapitia hatua za mwisho za mchakato wa kuridhiwa ndani ya Serikali.

Mikakati na Mipango ya Kitaifa ya Hifadhi na Usimamizi wa Mazingira

16. *Mheshimiwa Spika*, katika kutimiza wajibu wetu wa kusimamia hifadhi yamazingira nchini, Ofisi imeendelea kutengeneza, kusimamia na kuhamasisha utekelezaji wa mipango na mikakati ya kitaifa ya hifadhi na usimamizi wa mazingira nchini katika ngazi mbalimbali za utawala wa nchi. Katika mwaka wa fedha 2016/17 Ofisi iliwahimiza viongozi na watendaji katika Sekretariateta miko, mamlaka za Serikali za Mitaa na sekta zote Tanzania Barakutenga fedha nakutekelezana kutolea taarifamikakati na mipango ya hifadhi na usimamizi wa mazingira.

Mkakati wa Taifa wa Kupanda na Kutunza Miti 2016-2021

17. *Mheshimiwa Spika*, kama nilivyolieleza Bunge lako tukufu mwaka wa jana, Ofisi kwa kushirikiana na Wizara ya Maliasili na Utalii na Tawala za Mikoa na Serikali za Mitaa iliandaa Mkakati wa Taifa wa Kupanda na Kutunza Miti utakaotekelezwa kwa muda wa miaka mitano (2016 hadi 2021). Mkakati huu unaelekeza kila kijiji, kitongoji, mtaa, kaya na taasisi kupanda na kutunza miti kwa malengo watakayowekewa. Lengo ni kuhakikisha nchi yetu inakuwa ya kijani. Mkakati huu umezingatia kurekebisha changamoto zilizojitokeza katika mikakati na kampeni zilizopita, ikiwemo motisha na ushiriki wa sekta binafsi katika biashara ya misitu. Aidha, baadhi ya mikoa imeanza utekelezaji wa mkakati huu kwa kupanda miti kwenye maeneo yao.

Mkakati wa Taifa wa Hifadhi ya Bioanuai (2015-2020)

18. *Mheshimiwa Spika*, katika kipindi hiki, Ofisi imeendelea kuusambaza na kuutolea elimu Mkakati wa Taifa wa Hifadhi ya Bioanuai (2015-2020) katika wizara za kisekta na mikoa yote ili wadau waweze kuutekeleza. Vilevile, Ofisi imendelea kuhimiza

utekelezaji wa Mkakati wa Kitaifa wa Kuhifadhi Mazingira ya Ardhi na Vyanzo vya Maji (2006) na Mkakati wa Kitaifa wa Hatua za Haraka za Kuhifadhi Mazingira ya Pwani, Bahari, Maziwa, Mito na Mabwawa (2008).

Programu ya Taifa ya Kukabiliana na Kuenea kwa Hali ya Jangwa na Ukame (2014-2018)

19. *Mheshimiwa Spika*, Ofisi imeendelea kuratibu utekelezaji wa Programu ya Taifa ya Kukabiliana na Kuenea kwa Hali ya Jangwa na Ukame (2014-2018); na Mwongozo wa Kuhuisha Programu ya Taifa ya Kupambana na Kuenea kwa Hali ya Jangwa na Ukame (2014-2018) katika sera, mipango na programu za kisekta kwa ajili ya kuhimiza usimamizi endelevu wa ardhi nchini.

Mkakati wa Kupambana na Uvuvi Haramu wa Kutumia Milipuko

20. *Mheshimiwa Spika*, katika kipindi cha 2016/17 hatua nyingine zilizochukuliwa na Ofisi ni kuhifadhi mazingira ya bahari kwa kupambana na uvuvi haramu wa kutumia milipuko. Ofisi ilianzisha na kuongoza jitihada zilizoshirikisha Wizara sitaambazo ni

TAMISEMI, Wizara ya Kilimo, Mifugo na Uvuvi, Wizara ya Ulinzi, Wizara ya Maliasili na Utalii, Wizara ya Nishati na Madini na Wizara ya Mambo ya Ndani. Lengo lilikuwa ni kuandaa mbinu na mipango ya pamoja ya kukabiliana na uvuvi haramu ambao umekuwa ukiongezeka kwa kasi na kuathiri mazingira, mazalia ya samaki na viumbe wakiwemo samaki na matumbawe. Uvuvi kama huu huacha jangwa sehemu lilikofanyika na ili eneo lililoathirika liweze kurudi hali yake huchukua miaka 70 hadi 100. Ninapenda kulifahamisha Bunge lako tukufu kwamba, Mawaziri wa sekta husika walikubaliana kuhusu hatua za kutokomeza tatizo hilina kuanza kutekeleza.

21. *Mheshimiwa Spika*, katika mwaka wa fedha wa 2017/18 Ofisi itaendelea kufuatilia na kushirikiana na wadau wengine kuhakikisha hatua zilizopitishwa kuchukuliwa zinatekelezwa na kutoa taarifa za utekelezaji za mikakati na mipango hii.

Tuzo ya Rais ya Hifadhi ya Mazingira

22. *Mheshimiwa Spika*, Bunge lako tukufu litakumbuka kwamba Ofisi imekuwa ikiendesha Tuzo ya Rais ya Upandaji wa Miti na Utunzaji wa Vyanzo vya Maji

kuanzia mwaka 2010. Katika kipindi cha mwaka wa fedha wa 2017/18, Ofisi itaihuisha Tuzo hiyo na kuipanua ili iwe kubwa zaidi kulingana na hadhi ya nafasi ya Rais. Kwa maana hiyo, kuanzia mwaka ujao wa fedha, Tuzo hiyo sasa itaitwa Tuzo ya Rais ya Hifadhi ya Mazingira ambapo zawadi kwa watu na taasisi zilizofanya kazi nzuri katika nyanja mbalimbali za hifadhi ya mazingira, na zawadi ya jumla ya hifadhi ya mazingira, zitatolewa kila baada ya miaka miwili.

Utekelezaji wa Sheria ya Mazingira ya 2004

Taarifa ya Hali ya Mazingira Nchini

23. *Mheshimiwa Spika*, Ofisi inawajibika kisheria kuandaa Taarifa ya Hali ya Mazingira Nchini kila baada ya miaka miwili. Katika mwaka wa fedha 2016/17, Ofisi imeendelea kutoa elimu na kuhamasisha jamii na viongozi na watendaji katika sekta ya umma kuhifadhi mazingira na kuchukua hatua zilizobainishwa katika Taarifa ya Pili ya Hali ya Mazingira ya mwaka 2014. Aidha, Ofisi imeandaa hadidu za rejea kwa ajili ya kuandaa Taarifa ya Tatu ya Hali ya Mazingira nchini ambayo inatarajiwa kuanza kuandaliwa katika mwaka wa fedha 2017/18.

**Mfuko wa Taifa wa Dhamana ya Hifadhi ya
Mazingira**

24. *Mheshimiwa Spika*, Mfuko huu ulianzishwa kwa mujibu wa Sheria ya Mazingira ya Mwaka 2004 na ulitarajiwa kuwa chanzo muhimu cha fedha kwa ajili ya kuhifadhi mazingira nchini. Hata hivyo, kwa miaka mingi, Mfuko huo haukuwa umeanza kazi. Katika mwaka wa fedha 2016/17, Mheshimiwa Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania amemteua kiongozi mashuhuri katika sekta binafsi, Ndugu Ali Mufuruki, kuwa Mwenyekiti wa Bodi ya Wadhamini wa Mfuko na katika kipindi hiki nimewateua wajumbe na kuzindua Bodi tarehe 2 Februari, 2017. Teuzi hizi sasa zimefanya Mfuko huu kuanza rasmi kazi. Katika mwaka wa fedha 2017/18, Ofisi itakamilisha Kanuni za kuendesha Mfuko na itafanya juhudi, ikiwemo kuomba ushirikiano wa Bunge lako tukufu, za kuuwezesha Mfuko kuwa na uwezo na mamlaka makubwa zaidi ya kitaasisi kutimiza majukumu yake kama ilivyotarajiwa na pia kupata fedha na kugharamia shughuli za hifadhi ya mazingira nchini.

**Kasma/Subvote ya Hifadhi ya Mazingira Katika
Bajeti za Wizara, Sekretarieti za Mikoa na
Halmashauri**

25. *Mheshimiwa Spika*, katika kuongeza uwezo wa Serikali kugharamia shughuli za hifadhi za mazingira, katika mwaka wa fedha wa 2016/17, Ofisi imefanya mawasiliano na Ofisi ya Rais - TAMISEMI na Wizara ya Fedha na Mipango ili kuhakikisha kwamba katika bajeti za Wizara za Kisekta, Sekretarieti za Mikoa na Mamlaka za Serikali za Mitaa, kunakuwa na kifungu cha bajeti au kasma (*subvote*) cha hifadhi na usimamizi wa mazingira. Ofisi inaamini kwamba kwa kuweka kifungu hiki, hata kama kwa miaka ya mwanzo hakutapangwa fedha nyingi, kutaziamsha Wizara na Mamlaka za Serikali za Mitaa kufikiria na kupanga kazi za hifadhi na usimamizi wa mazingira.

Matumizi ya Mifuko na Vifungashio vya Plastiki

26. *Mheshimiwa Spika*, kutokana na kukithiri kwa uchafuzi wa mazingira unaosababishwa na mifuko ya plastiki na vifungashio vya plastiki, katika mwaka wa fedha 2016/17, Ofisi ilitoa Tamko la Dhamira ya Serikali kupiga marufuku uzalishaji, usambazaji, uuzaji na matumizi ya mifuko ya plastiki ya kubebea bidhaa

na vifungashio vya plastiki tarehe 18 Agosti, 2016. Katika kutekeleza dhamirahiyo, na kwa mujibu wa kifungu 230 (2)f cha Sheria ya Mazingira, Sura ya 191, Ofisi iliandaa kanuni za kusitisha matumizi ya vifungashio vya plastiki vya pombe kali (viroba), ambayo iliyochapishwa katika Tangazo la Serikali Na. 76, la tarehe 24 Februari, 2017.

27. *Mheshimiwa Spika*, katika kutekeleza kanuni hiyo, tarehe 1 Machi, 2017, Serikali ilianza kwa kupiga marufuku uzalishaji, usambazaji, uuzaji na matumizi ya vifungashio vya plastiki kufungia pombe kali. Ofisi yetu iliunda kikosi kazi cha kitaifa kwa ajili ya kufanya operesheni maalum ya utekelezaji wa maelekezo ya kuzuia uzalishaji, usambazaji, uuzaji na matumizi ya vifungashio vya plastiki kufungashia pombe kali nchini. Operesheni hii imetekelezwa kwa mafanikio makubwa, ambapo pombe ya viroba imetoweka kabisa mitaani, na inaendelea nchini kupitia Kamati za Ulinzi na Usalama za Mikoa na Wilaya pamoja na Kamati za Mazingira za Mikoa na Wilaya za Tanzania Bara.
28. *Mheshimiwa Spika*, katika mwaka 2017/18 Ofisi itaendelea kusimamia Kanuni za usitishaji uzalishaji,

uingizaji, usambazaji na utumiaji wa vifungashio vya plastiki kufungia pombe kali nchini ili kulinda afya ya jamii, mazingira na kuokoa mapato ya nchi yetu yanayopotea kutokana na biashara holela ya pombe kali zinazofungashwa katika vifungashio vya plastiki. Aidha, Ofisi itakamilisha taratibu za ndani ya Serikali katika kufikia maamuzi ya kudhibiti uzalishaji, usambazaji, uuzaji na matumizi ya mifuko ya plastiki ya kubebea bidhaa mbalimbali bila kuathiri shughuli za uchumi na uzalishaji mali.

Uchafuzi wa Mazingira Nchini

29. *Mheshimiwa Spika*, Ofisi inashirikiana na wadau kutatua changamoto za uchafuzi wa mazingira utokanao na uteketezwaji na utupwaji ovyo wa taka ngumu, utiririshaji wa majitaka na uchafuzi wa hewa unaosababishwa na mitambo ya uzalishaji viwandani na shughuli nyingine. Katika kukabiliana na changamoto hizi, viongozi wameshiriki na kuhimiza utekelezaji wa Sheria ya Mazingira ya 2004. Pale ambapo uvunjifu wa sheria ulibainishwa adhabu mbalimbali zilitolewa na Baraza la Taifa la Hifadhi na Usimamizi wa Mazingira (NEMC).

Umeme Unaozalishwa Kutokana na Taka

30. *Mheshimiwa Spika*, katika mwaka wa fedha unaokwisha, Ofisi ilipokea maandiko kutoka kwa watu mbalimbali waliotaka kuwekeza katika umeme unaozalishwa kwa kutumia taka ngumu. Kwa kuwa suala hili linahusu Wizara na sekta mbalimbali, ikiwemo TAMISEMI, Wizara ya Nishati na Madini, TANESCO, EWURA na wengineo, hakukuwa na mafanikio katika utekelezaji wa miradi hii ambayo ingesaidia kupunguza tatizo la taka katika miji yetu, ingeweza kuwapatia ajira vijana wengi lakini pia kuongeza uzalishaji wa umeme nchini. Katika mwaka ujao wa fedha, Ofisi, baada ya kikao cha mashauriano wa wadau wote husika, imepanga kutoa Mwongozo wa Uwekezaji wa Umeme Unaotokana na Taka Ngumu utakaorahisisha na kuharakisha uwekezaji kwenye eneo hili.

Utekelezaji wa Mikataba ya Kimataifa ya Mazingira
Mkataba wa Mabadiliko ya Tabianchi na Itifaki ya
Kyoto

31. *Mheshimiwa Spika*, katika mwaka wa fedha 2016/17, Serikali imekamilisha hatua za mwisho za kuuleta Bungeni Mkataba wa Paris wa Mabadiliko ya Tabianchi kwa ajili ya kuridhiwa na Bunge lako tukufu. Wakati huo huo, Ofisi imeanza maandalizi ya Mpango wa Taifa wa muda mrefu wa Kuhimili Mabadiliko ya Tabianchi (*National Adaptation Plan -NAP*) kwa kukusanya maoni ya wadau katika kanda zote nchini. Mpango huu unalenga kuweka na kuanza kutekeleza vipaumbele vya kuhimili athari za mabadiliko ya tabianchi.

32. *Mheshimiwa Spika*, Ofisi inatekeleza miradi miwili mikubwa ya kuhimili mabadiliko ya tabianchi. Mradi wa Kujenga Uwezo wa Jamii za Pwani Kuhimili Mabadiliko ya Tabianchi ambao unatekelezwa kwa kushirikiana na wilaya za Pangani, Rufiji, Bagamoyo, Mkoani (Pemba) na Mjini (Unguja) ili kunusuru maeneo hayo na kuongezeka kwa kina cha bahari.

Mradi mwingine ni wa Kuhimili Mabadiliko ya Tabianchi unaotekelezwa katika wilaya za Ilala, Temeke na Kinondoni katika mkoa wa Dar es salaam.

33. *Mheshimiwa Spika*, Ofisi inaandaa miradi ya kuhimili na kukabiliana na mabadiliko ya tabianchi kwa kushirikiana na wadau wa maendeleo. Miradi hiyo ni: Mradi wa Kuhimili Mabadiliko ya Tabianchi katika maeneo ya Vijijini (*Ecosystem Based Adaptation for Rural Resilience*); Mradi wa Kujiandaa Kutumia Fursa Zilizoko katika Mfuko wa Kuhimili na Kukabiliana na Mabadiliko ya Tabianchi (*Green Climate Fund Readiness project-GCF*); Mradi wa Kukabiliana na Kasi ya Uharibifu wa Ardhi na Kuongeza Upatikanaji wa Chakula katika Maeneo Kame Nchini (*Reversing Land Degradation Trends and Increasing Food Security in Degraded Ecosystems of Semi-arid Areas of Tanzania*); Mradi wa Kurejesha Ubora wa Mifumo ya Haidrolojia ili kupambana na uharibifu wa ardhi unaosababishwa na mabadiliko ya tabianchi (*Developing Hydrological Corridor Program to Address Land Degradation and Climate Change Issues*); na Mradi wa kujenga uwezo wa kitaasisi katika kuhuisha taarifa za mabadiliko ya tabianchi kwenye usimamizi wa mipango ya maendeleo (*Capacity*

enhancement for policy makers and support institutions for climate information generation, management and integration into development plans and programmes). Miradi hii itatekelezwa katika maeneo mbalimbali ya majimbo yetu na itakapokamilika, Ofisi itajulisha Bunge lako tukufu na Waheshimiwa Wabunge kuhusu miradi itakayotekelezwa katika maeneo yao.

34. *Mheshimiwa Spika*, ninayo furaha kuliarifu Bunge lako tukufu kwamba katika mwaka wa fedha unaokwisha, Ofisi iliweza kufanikisha upatikanaji wa jumla ya shilingi bilioni 230 zitakazotumika katika Mradi wa Maji Simiyu kama sehemu ya mkakati wa kukabiliana na athari za mabadiliko ya tabianchi. Katika mwaka ujao wa fedha, Ofisi itaendelea na jitihada za kutafuta fedha za miradi mikubwa ya kuhimili athari za mabadiliko ya tabianchi katika sekta za uzalishaji mali na huduma za jamii.
35. *Mheshimiwa Spika*, katika mwaka 2017/18, Ofisi itaendelea kuratibu utekelezaji wa miradi iliyopo, kukamilisha miradi inayoandaliwa na kuandaa mapendekezo mapya ya miradi ili kuhakikisha kwamba Tanzania inanusuru mazingira yake na

kufaidika na fursa zinazotokana na Mkataba wa Mabadiliko ya Tabianchi ikiwa ni pamoja na Itifaki ya Kyoto.

36. *Mheshimiwa Spika*, katika mwaka wa fedha unaokwisha, Ofisi ilianza maandalizi ya kuishirikisha sekta binafsi hapa nchini katika kupata ithibati (accreditation) na utambulisho na kujenga uwezo wa kuandika, kutafuta fedha na kufadhili miradi ya kuhimili athari za mabadiliko ya tabianchi kutoka katika mifuko mbalimbali duniani. Katika mwaka wa fedha wa 2017/18, Ofisi itakaa na taasisi za sekta hapa nchini ili kuzisaidia kuhusu mbinu za kuzifikia fursa za fedha za mazingira katika mifuko mbalimbali ya mazingira duniani inayotoa fedha mahsusi kwa sekta binafsi katika nchi mbalimbali.

Mkataba wa Kupambana na Kuenea kwa Hali ya Jangwa na Ukame

37. *Mheshimiwa Spika*, katikamwaka 2016/17, Ofisi imeendelea kuratibu utekelezaji wa Mkataba wa Kimataifa wa Kukabiliana na Kuenea kwa Hali ya Jangwa na Ukame nchini. Miradi miwili inatekelezwa chini ya Mkataba huu. Miradi hiyo ni:- Mradi wa

Usimamizi Endelevu wa Rasilimali za Maji katika Mto Zigi na Ruvu wenye lengo la usimamizi endelevu wa vyanzo vya maji na Mradi wa Kuhuisha Usimamizi Endelevu wa Misitu ya Miombo ya Magharibi unaotekelezwa katika mikoa ya Tabora na Katavi kwa lengo la kuhifadhi mazingira na kuboresha maisha ya jamii. Katika mwaka wa fedha 2017/18, Ofisi itaendelea kuratibu utekelezaji wa Mkataba huu.

Mkataba wa Hifadhi ya Bioanuai

38. *Mheshimiwa Spika*, Mkataba huu una malengo ya: Kuhifadhi bioanuai; Kuwa na matumizi endelevu ya bioanuai; na kuwa na mgawanyo sahihi wa faida zitokanazo na rasilimali za kijenetiki. Katika kutekeleza shughuli za Mkataba kipindi cha mwaka wa fedha 2016/17 Ofisi imechapisha na kusambaza Taarifa ya Tano ya utekelezaji wa Mkataba na Mkakati na Mpango Kazi wa Taifa wa Hifadhi ya Bioanuai wa mwaka 2015 - 2020 kwa ajili ya utekelezaji katika Wizara na mikoa yote.
39. *Mheshimiwa Spika*, katika mwaka wa fedha 2017/18, Ofisi inatarajia kukamilisha taratibu za kuridhia Itifaki ya Nagoya inayohusu upatikanaji na mgawanyo sahihi

wa faida zitokanazo na matumizi yya rasilimali za kijenetiki na Itifaki ya Ziada ya Nagoya Kuala-Lumpur inayohusu uwajibikaji kisheria na fidia dhidi ya athari zitokanazo na matumizi ya bioteknolojia ya kisasa. Aidha, Ofisi itaandaa Mwongozo wa matumizi salama ya bioteknolojia ya kisasa ili kusimamia matumizi salama ya teknolojia hii nchini. Vilevile, itaendelea kukuza uelewa kwa wananchi, wataalam na watendaji kuhusu matumizi salama ya bioteknolojia ya kisasa na kufanya ukaguzi wa mara kwa mara wa utafiti wa nje ya maabara.

**Mkataba wa Nairobi Kuhusu Hifadhi na Uendelezaji
Wa Mazingira na Bahari na Ukanda wa Pwani ya
Magharibi ya Bahari ya Hindi**

40. *Mheshimiwa Spika*, ninapenda kulifahamisha Bunge lako kuwa Serikali imepitisha marekebisho ya Mkataba wa Nairobi na Itifaki yake ya Udhubiti wa Uchafuzi wa Mazingira ya Bahari na Ukanda wa Pwani ya Magharibi ya Bahari ya Hindi Kutokana na Vyanzo na Shughuli Zinazofanyika Nchi Kavu. Katika mwaka wa fedha wa 2017/18 Ofisi itaendelea kufuatilia ukamilishaji wa taratibu za kuridhia marekebisho ya Mkataba wa Nairobi na Itifaki yake.

Mkataba wa Stockholm kuhusu udhibiti wa kemikali zinazodumu katika mazingira kwa muda mrefu

41. *Mheshimiwa Spika*, katika kipindi cha mwaka 2016/17, Ofisi ilipitia Mpango wa Taifa wa utekelezaji wa Mkataba wa Stockholm. Kazi nyingine zilizofanyika ni pamoja na kufanya utafiti kwa kushirikiana na *Tropical Pesticides Research Institute*- (TPRI) na Chuo Kikuu cha Kilimo cha Sokoine - (SUA) kuhusu matumizi ya mimea katika kusafisha maeneo yaliyochafuliwa na kemikali zinazodumu katika mazingira kwa muda mrefu(*phytoremediation technology*) katika Kituo cha Afya ya Mimea Tengeru, Arusha na Kituo kilichokuwa kinahifadhi na kusambaza pembejeo za kilimokilichopo Manispaa ya Morogoro.
42. *Mheshimiwa Spika*, katika mwaka wa fedha 2017/18, Ofisi itachapisha na kusambaza Mpango wa Taifa wa Utekelezaji wa Mkataba ulioboreshwa kwa wadau na sekta muhimu nchini. Aidha, elimu itatolewa kuhusu madhara kwa afya na mazingira yanayosababishwa na kemikali zinazodhibitiwa na Mkataba huu.

**Mkataba wa Montreal Kuhusu Kemikali
Zinazomong'onyoa Tabaka la Hewa ya Ozoni**

43. *Mheshimiwa Spika*, katika mwaka wa fedha 2016/17, Ofisi iliendelea kuratibu utekelezaji wa shughuli za kupunguza na kusitisha matumizi ya kemikali zinazoharibu tabaka la hewa ya Ozoni na kukuza matumizi ya kemikali na teknolojia mbadala ambazo ni salama kwa mazingira kwa kuzingatia makubaliano ya Mkataba. Aidha, katikakuadhimisha Siku ya Kimataifa ya Hifadhi ya Tabaka la Ozoni tarehe 16 Septemba, 2016 nilitoa tamko kupitia vyombo vya habari kuwakumbusha wananchi kuhusu tabaka la Ozoni, faida zake, madhara ya kuharibika kwa tabaka hili na matumizi ya bidhaa zenye kemikali rafiki kwa tabaka la Ozoni. Katika mwaka 2017/18, Ofisi itaendelea kuratibu utekelezaji wa Mkataba huu.

**Mkataba wa Basel na Mkataba wa Bamako Kuhusu
Udhibiti wa Taka za Sumu**

44. *Mheshimiwa Spika*, Ofisi imeendelea kuratibu utekelezaji wa Mkataba huu unaohusu udhibiti wa usafirishaji na utupaji wa taka za sumu baina ya nchi na nchi na Mkataba wa Bamako unaozuia uingizaji wa

taka za sumu barani Afrika. Katika mwaka wa fedha 2016/17, Ofisi kwa kushirikiana na sekta ya Usafirishaji, Mawasiliano na Hali ya hewa (*Transport, Communication and Meterology - TCM*)ya Afrika ya Mashariki iliandaa rasimu ya Mkakati wa usimamizi taka za kielektroniki katika kanda ya Jumuiya ya Afrika Mashariki. Lengo la Mkakati huu ni kusimamia na kudhibiti ongezeko la taka za kielektroniki zinazozalishwa katika Jumuiya ya Afrika Mashariki kutokana na kuongezeka kwa matumizi ya vifaa vya umeme na kielektroniki katika mawasiliano.

45. *Mheshimiwa Spika*, katika kupunguza taka hatarishi za kielektroniki nchini, Ofisi ilitoa kibali kwa kampuni ya OK Plast ya Dar es Salaam kusafirisha tani 200 za taka hatarishi za vifaa chakavu vya kielektroniki vya kompyuta na simu za mkononi vilivyokusanywa nchini ili vipelekwe Ubelgiji kwa ajili ya urejelezaji na utupaji kwa njia salama.
46. *Mheshimiwa Spika*, katika mwaka wa fedha 2017/18, Ofisi itaendelea kuratibu mikataba ya Basel na Bamako na kushirikiana katika nyanja za teknolojia rafiki katika usimamizi wa taka hatarishi. Aidha, Ofisi itakusanya

maoni zaidi kutoka kwa wadau ili kukamilisha kanuni za usimamizi wa taka sumu za vifaa vya umeme na elektroniki na kuelimisha umma kuhusu matumizi ya kanuni hizi.

**Mkataba wa Minamata Kuhusu Udhhibiti wa
Matumizi ya Zebaki**

47. *Mheshimiwa Spika*, Ofisi imeendelea kuratibu maandalizi ya kuridhia Mkataba wa Minamata Kuhusu Udhhibiti wa Matumizi ya Zebaki ili kuondoa athari zitokanazo na kemikali hiyo. Katika mwaka wa fedha 2016/17, Ofisi inaendelea kufanya tathmini ya awali ya matumizi ya zebaki itakayoweza Serikali kuridhia Mkataba huu. Vilevile, Ofisi inaandaa Mpango-Kazi wa kitaifa wa kupunguza matumizi ya zebaki nchini. Katika mwaka 2017/18, Ofisi itaendelea kukamilisha taratibu za kuridhia Mkataba huu.

**Mfuko wa Mazingira wa Dunia (*Global Environment
Facility - GEF*)**

48. *Mheshimiwa Spika*, katika mwaka wa fedha 2016/17, Ofisi imekamilisha mawasilisho ya miradi minne ambayo imekidhi vigezo vya kufadhiliwa na

Mfuko wa Mazingira wa Dunia. Hivyo, jumla ya miradi tisa iliyowasilishwa GEF imepata kibali cha kupatiwa ufadhili. Miradi hiyo inahusu hifadhi ya bioanuai, kuhimili mabadiliko ya tabianchi na usimamizi endelevu wa ardhi ambayo itatekelezwa na sekta na taasisi zilizoandaa maandiko. Vilevile, katika kipindi hicho, Ofisi imeendelea kushauri vikundi vya kijamii vipatavyo 53, kuhusu uandishi wa miradi midogo ili viweze kunufaika na ufadhili wa GEF. Katika mwaka wa fedha 2017/18, Ofisi itaendelea kuratibu maandalizi na kufuatilia utekelezaji wa miradi ya GEF hapa nchini.

Mpango waKuokoa Mfumo Ikolojia ya Bonde la MtoRuaha Mkuu

49. *Mheshimiwa Spika*, katika kipindi cha 2016/17, nilifanya ziara katika mkoa kumi na nne kuhimiza utunzaji wa mazingira, ikiwemo hifadhi ya vyanzo vya maji,maziwa, mito na mabwawa. Maeneo mengi yameharibika na mengine kina cha maji kimepungua au yako hatarini kutoweka. Endapo hatua za makusudi hazitachukuliwa maziwa, mito na mabwawa tunayoyategemea kiuchumi na ustawi wa kijamii yatakauka kama sio kutoweka kabisa.

50. *Mheshimiwa Spika*, Ofisi imechukua hatua za kuokoa Mfumo Ikolojia ya Bonde la Mto Ruaha Mkuu. Bonde la mto huu hutegemewa katika shughuli za kilimo, uvuvi, uzalishaji wa nishati ya umeme, utalii na mifugo. Bonde hili limeonekana kuharibika na mtiririko wa maji yake kupungua na kuathiri shughuli za kiuchumi za wananchi katika wilaya zaidi ya 12 na pia uzalishaji wa umeme katika mabwawa ya Mtera na Kidatu na kuathiri bioanuai.
51. *Mheshimiwa Spika*,ninapenda kulifahamisha Bunge lako tukufu kwamba, tarehe 11 Aprili, 2017 Mheshimiwa Samia Suluhu Hassan, Makamu wa Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania alizindua Kikosi Kazi cha Kitaifa chaKuokoa Mfumo Ikolojia wa Bonde la Mto Ruaha Mkuuuna kutoa maelekezo yake ya kazi hiyo. Kikosi Kazi hicho kinajumuisha wataalam na watendaji wa sekta zote husika ili kuhakikisha kuwa sekta zote zenye maslahi au mamlaka katika bonde hilo kwa pamojazinakuchukua hatua za pamoja, endelevu na kwa haraka kunusuru maisha na ustawi wa Watanzania zadi ya milioni sita wanaotegemea Bonde

hilo kwakuuwezesha mto kurudi katika hali yake ya utiririshaji wa maji kwa mwaka mzima.

52. *Mheshimiwa Spika*, Ofisi pia imechukua hatua ya kuokoa Bonde la Mto Katuma lililopo katika Mkoa wa Katavi ambalo lilikuwa linakabiliwa na changamoto za kukauka maji, hivyo kusababisha mgogoro wa kugombea maji kati ya wakulima, wafugaji na Hifadhi ya Taifa ya Katavi. Binafsi, katika ziara yangu kwenye Bonde hilo, nilishuhudia wanyama, hasa viboko, wakiwa wanakufa kwa kukosa maji. Baada ya ziara yangu hiyo, Ofisi yetu ilitoa maelekezo kwa uongozi wa Mkoa kuhakikisha kuwa michepusho na makingio zaidi ya 40 yaliyojengwa katika mto huo kinyume cha sheria yanabomolewa haraka na mtiririko wa maji wa mto unarejea katika hali yake ya kawaida. Maelekezo haya yalifanyiwa kazi na Mto huo sasa unatiririsha maji kama kawaida.

53. *Mheshimiwa Spika*, katika mwaka ujao wa fedha, Ofisi itaandaa mradi mahsusi wa kuokoa mazingira ya maziwa madogo madogo nchini, ikiwemo Jipe, Chala, Manyara, Natron, Eyasi, Rukwa na mengineyo; mifumo-ikolojia ya mito mikubwa, ikiwemo Ruaha

Mkuu, Wami, Songwe na Ruvuma na mabwawa muhimu ya kitaifa, ikiwemo Mtera, Kidatu, Kihansi na Nyumba ya Mungu.

Kutangaza Maeneo ya Mazingira-Lindwa na Tengefu

54. *Mheshimiwa Spika*, katika mwaka wa fedha unaokwisha, Ofisi ilianza taratibu za kuyatangaza baadhi ya maeneo nyeti na muhimu kwa mazingira na ikolojia nchini mwetu, ikiwemo maeneo ya haya maziwa, ambayo hayana ulinzi wa Sheria nyingine za nchi, kama Maeneo ya Mazingira Lindwa (*Environmentally Sensitive Areas*) na maeneo ya Mazingira Tengefu (*Environmental Protected Areas*), kwa mujibu wa Sheria ya Mazingira ya Mwaka 2004. Katika mwaka wa fedha wa 2017/18, Ofisi inategemea kukamilisha taratibu hizi na kuyatangaza maeneo kadhaa, ikiwemo baadhi ya maeneo ya maziwa na mabwawa na vyanzo muhimu vya maji, katika Gazeti la Serikali (*Government Notice*) na kuyapa nguvu ya ulinzi wa kisheria wa mazingira.

Udhibiti wa Matumizi ya Mkaa

55. *Mheshimiwa Spika*, kama nilivyogusia hapa awali, ni dhahiri kwamba matumizi ya mkaa yanachangia kwa

sehemu kubwa katika kuteketeza misitu yetu na kuharibu vyanzo vya maji. Mbaya zaidi, sehemu kubwa ya mkaa unaotengenezwa nchini mwetu unasafirishwa kwenda nchi jirani na hatimaye kupekeleka Uarabuni kwa ajili ya kuchomea nyama. Katika mwaka wa fedha unaokwisha, Ofisi ilichukua uongozi katika suala la matumizi ya nishati ya mkaa. Ofisi iliandaa kongamano kubwa la wadau mbalimbali wa sekta ya mkaa, ikiwemo Wizara ya Maliasili na Utalii, Wizara ya Nishati na Madini, Wakala wa Taifa wa Misitu (TFS), makampuni yanayouza gesi ya kupikia na wajasiriamali wanaotengeneza mkaa mbadala nchini. Ofisi pia imetoa maelekezo kwa Wizara ya Nishati na Madini kukamilisha Mkakati wa Nishati ya Tungamotaka (*National Biomass Energy Strategy*) na pia kuandaa Sera ya Taifa ya Nishati ya Tungamotaka (*National Biomass Energy Policy*). Katika mwaka ujao wa fedha, Ofisi, baada ya mashauriano na wadau wengine, itatoa Mwongozo wa Kitaifa wa Udhhibiti wa Matumizi ya Nishati ya Mkaa. Mwongozo huu unatarajiwa kutoa mwelekeo (*roadmap*) wa kuondokana na matumizi ya mkaa nchini. Vilevile, Ofisi itaendesha shindano la ubunifu wa matumizi ya nishati mbadala wa mkaa

ambapo washindi watawezesha kwa mitaji na maarifa ya kukuza ubunifu na biashara zao ili ziweze kushindana na mkaa.

Udhibiti wa Mimea-Vamizi

56. *Mheshimiwa Spika*, rasimu ya Sera mpya ya Taifa ya Mazingira imebainisha Mimea-Vamizi (*Invasive Alien Species*) kama janga kubwa la kimazingira linalolinyemelea taifa letu. Katika maeneo mengi ya nchi yetu, malisho ya mifugo na wanyamapori yanavamiwa na mimea hii na hivyo kupunguza maeneo ya kufugia na kulishia wanyamapori. Kutokana na kuenea kwa kasi kwa mimea hii, Hifadhi ya Ngorongoro ipo hatarini kutoweka kwani takribani theluthi moja ya eneo la shimo (*crater*), ambapo ndipo wanyama wanapata malisho yao, limevamiwa na eneo zaidi linaendelea kuvamiwa. Katika mwaka wa fedha unaokwisha, Ofisi ilishughulika na suala hili kwa kuelekeza kuundwa kwa kikosi cha wanasayansi magwiji kutoka Tume ya Taifa ya Sayansi na Teknolojia (COSTECH), Taasisi ya Utafiti wa Wanyamapori (TAWIRI), Wizara ya Kilimo, Mifugo na Uvuvi, na waikolojia kutoka katika taasisi mbalimbali kukutana na

kupendekeza hatua za haraka za kisayansi kukabiliana na janga hili.

II: BARAZA LA TAIFA LA HIFADHINA USIMAMIZI WA MAZINGIRA

57. *Mheshimiwa Spika*, Baraza la Taifa la Hifadhi na Usimamizi wa Mazingira (NEMC) ni msimamizi mkuu wa uzingatiaji na utekelezaji wa Sheria ya Mazingira, Sura ya 191. Katika mwaka wa fedha 2016/17, Baraza limeendelea kutekeleza majukumu yake kama ifuatavyo:-

Uzingatiaji na Utekelezaji wa Sheria ya Mazingira

58. *Mheshimiwa Spika*, katika mwaka wa fedha 2016/17, Baraza limeendelea kusimamia na kutekeleza shughuli za uzingatiaji na usimamizi wa Sheria ya Mazingira na Kanuni zake kwa kufanya ukaguzi na ufuatiliaji wa miradi/taasisi⁷²⁸. Miradi/taasisi hizo ni viwanda, migodi, majengo, miundombinu ya kutibu majitaka, taka ngumu na taka dutu, machinjio, hospitali na vituo vya afya, masoko, mashamba, mitambo ya gesi na mafuta, vituo vya mafuta, hoteli, vyanzo vya maji na kambi ya wakimbizi.

59. *Mheshimiwa Spika*, miradi 237iliyosababisha uchafuzi wa mazingira, ilichukuliwa hatua stahiki ikiwa ni pamoja na: kupewa onyo, kutozwa faini, kupewa amri za kutimiza masharti ya mazingira, amri za katazo, amri za urejeshwaji wa mazingira, amri za kuzuia kutekeleza shughuli zenye madhara makubwa kwa mazingira na wahusika kushtakiwa mahakamani. Katika kuboresha ukaguzi wa mazingira na ufuatiliaji wa utekelezaji wa Sheria ya Usimamizi wa Mazingira ya mwaka 2004, Wakaguzi wa Mazingira 435wamependekezwa kutoka katika mamlaka za Serikali za Mitaa na taasisi za umma kwa ajili ya uteuzi utakaofanywa na Waziri mwenye dhamana ya mazingira. Uteuzi wa Wakaguzi hawa wapya wa Mazingira utaongeza uwezo wa Serikali kusimamia hifadhi ya mazingira nchini. Mafunzo kwa wakaguzi hao yatatolewa katika mwaka wa fedha 2017/18.
60. *Mheshimiwa Spika*, katika mwaka wa fedha wa 2016/17, Ofisi iliomba na kupatiwa Wanasheria Waandamizi watatu kutoka Ofisi ya Mwanasheria Mkuu wa Serikali ambao waliongeza uwezo wa Baraza kufuatilia na kusimamia utekelezaji wa Sheria ya

Mazingira. Katika mwaka wa fedha wa 2017/18, Baraza litaongeza uwezo na jitihada za kuadhibu vitendo vya uharibifu wa mazingira nchini, ikiwemo kuwapeleka mahakamani waharibifu wa mazingira.

61. *Mheshimiwa Spika*, katika kipindi cha mwaka 2016/17, Baraza limepokea malalamiko 572 kutoka kwa wananchi kuhusu uchafuzi wa mazingira. Malalamiko hayo ni pamoja na utiririshaji wa majitaka nakuyaelekeza kwenye mazingira, vyanzo vya maji na mifumo ya maji ya mvua; utupaji holela wa taka dutu na ngumu kutoka kwenye makazi ya watu, migodi, hoteli na viwanda; umwagiliaji wa bustani kwa kutumia majitaka; utupaji taka holela kwenye makazi ya watu; uchimbaji wa mchanga katika mito, maeneo yasiyo rasmi na maeneo ya karibu na madaraja; kelele kutoka viwandani, maeneo ya starehe, migodini, matangazo ya biashara, vyombo vya usafiri, na nyumba za ibada; na vumbi na moshi toka viwandani na kwenye hifadhi za mkaa ya mawe. Katika kukabiliana na malalamiko hayo, mamlaka mbalimbali zilishirikishwa kuchukua hatua stahiki kwa mujibu wa Sheria ya Mazingira na Kanuni zake. Katika mwaka ujao wa fedha, Ofisi itaweka

utaratibu rahisi wa wananchi kutambua, kuripoti na kuchukua hatua juu ya vitendo vya uharibifu wa mazingira.

62. *Mheshimiwa Spika*, Baraza kwa kushirikiana na wadau mbalimbali wamekusanya na kuteketeza tani 200.8 na mita za ujazo 973,752 zataka dutu kutoka maeneo saba ambayo ni makampuni binafsi mawili, kituo cha mafuta, benki, vituo vya afya, mgodi pamoja na Mamlaka ya Chakula na Dawa. Vilevile, maombi 48 ya ukusanyaji na usafirishaji wa vyuma chakavu, mafuta machafu, betri chakavu na vifaa vya umeme yalipokelewa, ambapo vibali 12 vilitolewa. Katika mwaka wa fedha 2017/18, Baraza litaendelea kusimamia uzingatiaji wa Sheria kwa kufanya ukaguzi na ufuatiliaji wa miradi ya uwekezaji na kuchukua hatua stahiki kwa watakaokiuka Sheria ya Mazingira na Kanuni zake. Baraza pia litaweka mkakati wa kuhuisha hifadhi ya mazingira katika mipango na mikakati inayohusu uendelezaji wa viwanda nchini.

Tathmini ya Athari kwa Mazingira - TAM

63. *Mheshimiwa Spika*, katika mwaka wa fedha 2016/17, jumla ya miradi 1,058 ilisajiliwa kwa ajili ya kufanyiwa

mchakato wa kupata hati za TAM. Katika kipindi hiki, miradi 475 imepata hati za TAM baada ya kukamilisha mchakato. Vilevile, Baraza lilisajili wataalamu binafsi 139na makampuni 26 kwa ajili ya kufanya TAM na ukaguzi wa mazingira, kwa mujibu wa kanuni zilizowekwa. Hadi kufikia Januari, 2017, Baraza limesajili wataalamu elekezi wa mazingira 1,000 na makampuni 210. Baraza liliandaa mkutano wa wataalamu elekezi ili kuweka mikakati ya kuboresha taarifa za TAM na hivyo kusaidia kupunguza muda wa uhakiki wa taarifa hizo. Aidha, Baraza limepeleka Ofisa wake katika Kituo cha Uwekezaji (*Tanzania Investment Centre*) ili kutoa elimu kwa wawekezaji kuhusu mchakato wa TAM kwa lengo la kupunguza urasimu.

64. *Mheshimiwa Spika*, katika mwaka wa fedha unaokwisha, Ofisi ililielekeza Baraza kutengeneza mkakati wa utekelezaji wa mapendekezo ya Mdhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali (CAG) aliyoyatoa kuhusu kuboresha zoezi la mchakato TAM na kujenga uwezo wa Baraza kukagua miradi ya utafutaji wa uchimbaji wa gesi na mafuta nchini. Katika mwaka ujao wa fedha, Serikali itaelekeza nguvu na kuchukua hatua

mahsusi za kuharakisha na kurahisisha mchakato wa kupata vyeti vya TAM ili kuondoa uwezekano wa mchakato huo kuwa kikwazo cha uwekezaji, ikiwemo kwenye sekta ya viwanda, nchini.

65. *Mheshimiwa Spika*, Baraza limekamilisha mfumo wa kanzidata wa kuhifadhi taarifa za miradi iliyofanyiwa TAM na ukaguzi. Aidha, Baraza limehamishia shughuli za usajili wa miradi midogo ikiwemo vituo vya mafuta, majengo, minara ya mawasiliano, barabara za halmashauri na uchimbaji mdogo kwenye ofisi zake za kanda zilizopo katika mikoa ya Arusha, Mwanza, Dar es Salaam, Mtwara na Mbeyaili kupunguza gharama na muda wa mchakato wa TAM.
66. *Mheshimiwa Spika*, katika kipindi cha mwaka wa fedha 2017/18, Baraza litaendelea kufanya mapitio ya taarifa za TAM na taarifa za ukaguzi wa mazingira kwa miradi ya uwekezaji. Baraza litaendelea kusajili na kufuatilia utendaji wa wataalam (*environmental experts*) na kampuni za utaalam wa mazingira ili kuleta ufanisi katika mchakato wa TAM. Aidha, Baraza litaendelea kujenga uwezo wa Maafisa Mazingira wa Halmashauri katika kusimamia mchakato wa TAM.

**Elimu kwa Umma Kuhusu Usimamizi na Hifadhi ya
Mazingira**

67. *Mheshimiwa Spika*, katika mwaka wa fedha 2016/17, Ofisi kwa kushirikiana na Barazailiendelea kutoa elimu kuhusu umuhimu wa kuhifadhi na kutunza mazingira. Katika kipindi hicho, matangazo maalum matatu kwenye televisheni na redio yalitolewa ili kuelimisha jamii kuhusu athari zitokanazo na vifungashio vya plastiki na azma ya Serikali ya kupiga marufuku uingizaji, uuzaji, utengenezaji na utumiaji wa mifuko hiyo kama vifungashio vya bidhaa. Kadhalika, nakala 16,000 za vibonzo na 7,000 za stika (*stickers*) zilichapishwa zenye ujumbe wa kuhamasisha jamii kuhusu athari za mifuko ya plastiki na kusambazwa katika mikoa ya Dar es Salaam, Tanga, Kilimanjaro na Pwani. Ofisi pia iliandaa warsha kwa lengo la kukuza weledi kuhusu uzingatiaji, utekelezaji na ukusanyaji wa taarifa za mazingira kwa:- Wakuu wa mikoa ya Kanda ya Ziwa; Viongozi wa Manispaa za Dodoma, Arusha,

Mbeya pamoja na Halmashauri za Lindi, Kilwa na Mtwara.

68. *Mheshimiwa Spika*, Ofisi ilitoa pia elimu kwa wadau walioshiriki katika wiki maalum ya maonesho ya viwanda yaliyofanyika katika viwanja vya Mwalimu Julius Nyerere (Saba Saba) Dar es salaam. Katika maonesho hayo Ofisi ilielimisha washiriki kuhusu Tathmini ya Athari kwa Mazingira (TAM) kwa miradi kama ya viwanda, majengo, barabara na shughuli nyinginezo za uwekezaji. Aidha, nakala 2,500 za vipeperushi zilizohusu hatua zinazopaswa kuzingatiwa na wawekezaji katika Tathmini ya Athari kwa Mazingira na 3,200 zilizohusu athari zinazosababishwa na matumizi ya mifuko ya plastiki ziligawiwa kwa washiriki.
69. *Mheshimiwa Spika*, katika mwaka wa fedha 2016/17 Ofisi iliandaa ziara za mafunzo zilizojumuishwa watendaji na viongozi wakuuwa Ofisi, ambapowalitembelea mikoa 18. Ziara hizi zilitumika

kufanya mikutano ya kueneza elimu ya uhifadhi na kuzingatia matumizi endelevu ya rasilimali kama njia ya kupunguza uharibifu wa mazingira.

70. *Mheshimiwa Spika*, mwaka wa fedha 2016/17 elimu kuhusu mazingira ilitolewa pia kupitia tamko la maadhimisho ya Siku ya Mazingira Afrika iliyofanyika tarehe 3 Machi 2017. Napenda kuliarifu Bunge lako tukufu kwamba maadhimisho ya Siku ya Mazingira Duniani mwaka huu kimataifa yatakuwa nchini Kanada na kaulimbiu ya maadhimisho hayo ni “Mahusiano Endelevu Kati ya Binadamu na Mazingira” (*Connecting People to Nature*). Kitaifa siku hii itaadhimishwa mkoani Mara na Kaulimbiu yetu ni "Hifadhi ya Mazingira: Mhimili kwa Tanzania ya Viwanda". Hivyo, tuungane sote kuhamasishaujenzi wa viwanda na ukuaji wa uchumi unaozingatia hifadhi ya mazingira.

71. *Mheshimiwa Spika*, katika mwaka wa fedha 2017/18, Ofisi itaendelea kutoa elimu kwenye taasisi za elimu, watendaji katika ngazi za mikoa, wilaya na Wakaguzi

wa Mazingira ili kuendeleza dhana na suala zima la ufuatiliaji, uzingatiaji na utekelezaji wa sheria, hivyo kuendeleza hifadhi ya mazingira nchini.

Mipango na Utafiti wa Mazingira

72. *Mheshimiwa Spika*,katika mwaka wa fedha 2016/17,Baraza limeendelea kutekeleza Ajenda ya Taifa ya Utafiti katika Mazingira (*National Environmental Research Agenda - NERA*). Katika kipindi hiki, Baraza lilikamilisha mapitio ya NERA ya zamani na kuandaa NERA mpya ya mwaka 2017 - 2022 ambayo itachapishwa mwezi Mei, 2017.Vilevile, Baraza limetayarisha ripoti, miongozo na nyaraka za usimamizi wa miradi na kuiwasilisha kwa jopo linalolifanyia Baraza ithibati(*accreditation panel*) ili kuwa taasisi ya kitaifa ya kutekeleza mpango wa kuhimili mabadiliko ya tabianchi (*National Implementing Entity for Adaptation Fund - NIE*). Hatua hii italiwezesha Baraza na taifa kwa ujumla kuwa na uwezo wa kutafuta na kupata fedha kwa ajili ya miradi ya hifadhi ya mazingira nchini.
73. *Mheshimiwa Spika*,katika mwaka wa fedha 2016/17, Baraza limeendelea kuratibu shughuli zinazofanywa na

Kikosi Kazi cha Kitaifa cha Kusimamia na Kuhifadhi Matumbawe (*National Coral Reef Task Force*). Kikosi kazi kwa kushirikiana na wadau katika sekta mbalimbali walifanya tafiti na kubaini uharibifu mkubwa wa matumbawe. Kikosi hiki kiliandaa ripoti ya kitaalamu kama mchango wa taifa katika Ripoti Kuu ya Dunia inayohusu hali ya matumbawe.

74. *Mheshimiwa Spika*, katika mwaka wa fedha 2016/17, Baraza limeandaa maandiko ya miradi ya kuhifadhi mazingira mbalimbali ikiwa ni pamoja na andiko la mradi wa kuhifadhi Bonde la Mto Katuma, lililopo Mkoani Katavi; na dhana dokezi (*concept notes*) tano kwa ajili ya kupata fedha za kuitekeleza. Baraza limeendelea kufanya tafiti zinazolenga kutatua matatizo ya mazingira yaliyojitokeza na kuripotiwa na wadau nchini. Aidha, Baraza lilifanya tathmini ya mazingira katika maeneo ya mabonde ya mito Mbori na Mzase na mradi wa umwagiliaji wa Msagali Wilayani Mpwapwa; Bonde la Mto Katuma, lililopo Wilaya ya Mpanda; na Ziwa Chala, Wilaya ya Rombo. Vilevile, Baraza lilifanya utafiti kuhusu tatizo la mmomonyoko wa fukwe katika eneo la Taasisi ya Sanaa na Utamaduni Bagamoyo,

(TaSuBa) wilayani Bagamoyo na kutoa ushauri wa kitaalam wa kutatua tatizo hilo.

75. *Mheshimiwa Spika*, Baraza limeendelea kuratibu shughuli za Hifadhi Hai nne za Dunia ambazo ni Serengeti-Ngorongoro, Ziwa Manyara, Usambara Mashariki na Jozani Chwaka Bay iliyopo Zanzibar. Aidha, Baraza liliandaa taarifa kuhusu hali halisi ya bioanuai, watu na mazingira katika Hifadhi Hai na kuwasilisha makao makuu ya *Biosphere Reserves* nchini Ufaransa. Vilevile, katika kipindi hiki Baraza lilipokea na kukabidhi cheti cha Hifadhi Hai ya Jozani Chwaka Bay kwa Serikali ya Mapinduzi ya Zanzibar. Baraza limeendelea na mchakato wa kuiingiza Hifadhi ya Taifa ya Saadani katika Mtandao wa Hifadhi Hai wa Dunia (*World Network of Biosphere Reserves*).
76. *Mheshimiwa Spika*, Baraza limeendelea kufanya tathmini na ufuatiliaji wa mwenendo wa mazingira ya pwani na rasilimali zake za asili katika mikoa minne ambayo ni Mtwara, Lindi, Tanga, na Pwani ili kubaini changamoto mbalimbali za mazingira na kupanga mikakati ya kuzitatua.

77. *Mheshimiwa Spika*, katika mwaka wa fedha 2017/18 Baraza litaendeleakutekeleza yafuatayo:- Kuratibu na kutekeleza Ajenda ya Taifa ya Utafiti katika Mazingira (NERA 2017 - 2022);kukamilisha mchakato wa kuwa taasisi ya kitaifa ya kutekeleza mpango wa kuhimili mabadiliko ya tabianchi;kuandaa maandiko ya miradi ya kuhifadhi mazingira na kuwasilisha kwa wafadhili;Kuratibu shughuli za Hifadhi Hai;kufanya utafiti, tathmini na ufuatiliajiwa mwenendo wa mazingira; na kuanzisha Maeneo Tengefu ya Mazingira (*Environmental Protected Areas –EPAs*).

Uratibu wa Miradi ya Kuhifadhi Mazingira

78. *Mheshimiwa Spika*,katika Mwaka wa fedha 2016/17, Baraza limesimamia utekelezaji wa miradi minne kwa kushirikiana na Washirika wa Maendeleo. Miradi hiyo ni:-

a) Mradi wa Kuhifadhi Lindimaji la Bonde la Kihansi na Dakio Lake

79. *Mheshimiwa Spika*, Baraza limeendelea kuratibu utekelezaji wa mradi wa Kuhifadhi Lindimaji la Bonde la Kihansi na Dakio Lake (*Kihansi Catchment Conservation Management Project - KCCMP*) unaofadhiliwa na Mfuko wa Dunia wa Mazingira (*Global Environment Facility -*

GEF). Katika mwaka wa fedha 2016/17, mradi ulitekeleza shughuli zake za usimamizi wa rasilimali maji, hifadhi ya bioanuai, na shughuli za miradi ya kijamii kwenye vijiji 22 vilivyoko wilaya za Kilolo, Mufindi na Kilombero. Miradi hii ambayo inalenga kutekeleza mpango usimamizi husishi wa matumizi bora ya viuatilifu na visumbufu (*Integrated Pest Management -IPM*), utunzaji wa vyanzo vya maji na mafunzo ya matumizi sahihi ya viuatilifu, na kutoa elimu ya mazingira kwa ujumla.

80. *Mheshimiwa Spika*, mradi umeendelea kutekeleza mpango wa ufuatiliaji wa Ikolojia ya Bonde la Kihansi ikiwemo kutunza vyura kwenye maabara na kuwarejesha kwenye makazi yao ya asili. Jumla ya vyura walioko kwenye maabara za Tanzania ni 3,049 na maabara za Marekani ni 5,564. Aidha, kuanzia mwezi Oktoba, 2012 hadi Desemba, 2016 jumla ya vyura 8,082 wamarejeshwa kwenye korongo la Kihansi. Sensa ya mwezi Februari, 2017 inaonesha takribani vyura 1,300 walionekana kwenye korongo la Kihansi. Hata hivyo vyura hao wanakabiliwa na changamoto kama vile magonjwa na maadui (*predators*). Mradi unaendelea na

tafiti za bioanuai nyingine ndwele ikiwemo kahawa pori (*wild coffee*) na vipepeo.

81. *Mheshimiwa Spika*, Baraza limeanza mchakato wa kuanzisha Maeneo Tengefu ya Mazingira (*Environmental Protected Areas –EPAs*). Hatua za awali za kulitangaza eneo la Kihansi kuwa eneo tengefu (*gazettement*), ikiwa ni pamoja na kufanya thathmini ya mazingira; kufanya mashauriano ya awali na wadau husika na pia kuandaa dhana-dokezi ya kuanzisha ‘*Kihansi Environmental Protected Areas –KEPA*’ tayari zimekamilika na zoezi hili linatazamiwa kumalizika ifikapo mwezi Juni, 2017.
82. *Mheshimiwa Spika*, Baraza kwa kushirikiana na Ofisi ya Bonde la Maji Rufiji linaratibu shughuli za usimamizi wa rasilimali maji katika bonde hilo ambapo vyanzo vya maji 906 vimeanishwa na kuwekewa mpango wa utunzaji. Mradi pia unaendelea na tathmini ya mahitaji ya maji kwa ajili ya mazingira.

b) Mradi wa Mafuta kwa Maendeleo

83. *Mheshimiwa Spika*, Mradi wa Mafuta kwa Maendeleo (*Oil for Development*) unafadhiliwa na Serikali ya Norway na kutekelezwa kwa ushirikiano na Wizara ya Nishati

na Madini. Katika mwaka wa fedha 2016/17, Baraza lilitaribu ukusanyaji wa taarifa za zinazohusu mazingira katika ukanda wa bahari na kuwezesha kuwepo kwa atlasia ya awali ya mazingira ya pwani. Kupitia mradi huu watalaam kutoka sekta mbalimbali za Serikali wameendelea kujengewa uwezo katika kusimamia sekta ya mafuta na gesi. Aidha, mafunzo yametolewa kuhusu:- kukabiliana na uvujaji wa mafuta baharini endapo tatizo hili litatokea na ufuatiliaji na ukaguzi wa shughuli za utunzaji wa mazingira katika miradi ya mafuta na gesi. Katika mwaka wa fedha wa 2017/18, chini ya mradi huu, mafunzo kuhusu mafuta na gesiyataendelea kutolewa kwa wadau.

c) Mradi wa Kujenga Uwezo wa Sekta ya Nishati

84. *Mheshimiwa Spika*, Mradi huu unatekelezwa kwa fedha kutoka Benki ya Dunia na Serikali ya Kanada chini ya uratibu wa Wizara ya Nishati na Madini. Baraza kwa kushirikiana na Wizara ya Nishati na Madini, limekamilisha ujenzi wa maabara, ununuzi wa vifaa vya maabara na kutoa mafunzo kwa wataalamu nane wa maabara kuhusu utumiaji wa vifaa hivyo. Katika mwaka wa fedha 2017/18, Baraza litaendelea

kusimamia utekelezaji wa miradi hii na kuandaa mafunzo ya tathmini ya athari kwa mazingira kuhusu mafuta na gesi.

III: MASUALA YA MUUNGANO

85. *Mheshimiwa Spika*, Ofisi imetekeleza majukumu yake ya kuratibu masuala ya Muungano na kuimarisha ushirikiano katika masuala yasiyo ya Muungano baina ya Serikali ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania (SMT) na Serikali ya Mapinduzi ya Zanzibar (SMZ). Katika mwaka wa fedha 2016/17 kazi zilizotekelezwa ni:-

Kuondoa Changamoto za Muungano

86. *Mheshimiwa Spika*, katika mwaka wa fedha 2016/17, Ofisi imeendelea na jitihada za kuondoa changamoto zinazojitokeza katika utekelezaji wa masuala ya Muungano. Vikao vya Kamati ya Pamoja ya SMT na SMZ vimekuwa ni nyenzo muhimu ya kusaidia kupunguza changamoto za Muungano. Ofisi imeratibu vikao hivyo katika ngazi ya Makatibu Wakuu na Mawaziri wa (SMT) na (SMZ) na kikao cha Kamati ya Pamoja ya SMT na SMZ. Vikao hivyo vilifanyika kwa mafanikio makubwa mwezi Januari , 2017 huko Zanzibar ambapo changamoto kadhaa zilipatiwa ufumbuzi.

87. *Mheshimiwa Spika*, katika kikao hicho cha Zanzibar, na kwa sehemu kubwa katika mwaka wa fedha unaokwisha, changamoto za Muungano zilizoongelewa na kupatiwa ufumbuzi au kupangiwa mipango ya ufumbuzi ni pamoja na Usajili wa Vyombo vya Moto; Mapendekezo ya Tume ya Pamoja ya Fedha Kuhusu Utaratibu wa Kuchangia Gharama na Kugawana Mapato ya Muungano; Hisa za Zanzibar zilizokuwa kwenye Bodi ya Sarafu ya Afrika Mashariki na Gawio la Zanzibar kwenye Faida ya Benki Kuu; Ushiriki/Ushirikishwaji wa Zanzibar kwenye Masuala ya Kimataifa ikiwemo Ziara za Viongozi wa Nje wanaotembelea Tanzania; Ushiriki/Ushirikishwaji wa Zanzibar kwenye mchakato wa bajeti ya SMT; Ushirikiano kati ya SMT na SMZ, wafanyabiashara wa Zanzibar na Bara, kwenye nyanja za uwekezaji, viwanda na biashara; utaratibu wa usajili wa meli za kigeni kwa kutumia bendera ya Tanzania; pamoja na masuala mengineyo. Kikao pia kilipokea ripoti ya utekelezaji wa masuala yaliyokwisha fanyiwa maamuzi na yanayoendelea kutekelezwa.

88. *Mheshimiwa Spika*, mwongozo wa utaratibu wa muda wa mgao wa ajira katika taasisi za Muungano umeendelea kutekelezwa. Tathmini ya utekelezaji wa mwongozo huo umefanywa na Ofisi ya Rais, Menejimenti ya Utumishi wa Umma na kubaini kuwa mwongozo unatekelezwa ipasavyokwa baadhi ya taasisi za Muungano kwa kuzingatia uwiano uliowekwa wa asilimia 79 kwa SMT na 21 kwa SMZ kwa ngazi ya wataalam. Aidha, katika kuwezesha utekelezaji wa haraka wa uwiano huo, Sekretarieti ya Ajira ya SMT imefungua Ofisi Shangani Zanzibar. Katika mwaka wa fedha 2017/18 Ofisi itaendelea kuratibu vikao vya Wataalam, Makatibu Wakuu, Mawaziri wa SMT na SMZ na vikao vya Kamati ya Pamoja ya SMT na SMZ pamoja na kufuatilia maagizo na utekelezaji wake.

Utafiti, Utafutaji na Uchimbaji wa Gesi na Mafuta

89. *Mheshimiwa Spika*, katika mwaka wa fedha uliopita, Baraza la Wawakilishi la Zanzibar lilipitisha Sheria ya Gesi na Mafuta, na Rais wa Zanzibar aliiridhia, ikiwa ni matokeo ya maridhiano kati ya pande mbili za Muungano kuhusu masuala ya utafiti, utafutaji na uchimbaji wa gesi na mafuta, maridhiano yaliyoliondoa

suala hili kwenye orodha ya changamoto za Muungano. Katika mwaka unaoisha, Ofisi iliratibu mashirikiano na mahusiano kati ya taasisi za Serikali ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania na Serikali ya Mapinduzi ya Zanzibar ili kuwezesha suala hili kukamilika. Katika mwaka wa fedha wa 2017/18, Ofisi itaendelea kuratibu mashirikiano yatakayoiwezesha Zanzibar kujenga uwezo na kunufaika katika shughuli za uchimbaji wa gesi na mafuta.

Uratibu wa masuala ya kiuchumi na kijamii

90. *Mheshimiwa Spika*, Ofisi imefuatilia utekelezaji wa miradi ya maendeleo ya pamoja inayotekelezwa pande mbili za Muungano. Baadhi ya miradi hiyo ni Mfuko wa Maendeleo ya Jamii (*Tanzania Social Action Fund - TASAF III*); Mpango wa Kurasimisha Rasilimali na Biashara Tanzania (MKURABITA); Programu ya Miundombinu ya Masoko, Uongezaji Thamani na Huduma za Fedha Vijijini (*Market Infrastructure, Value Addition and Rural Finance - MIVARF*); na Mradi wa Usimamizi wa Uvuvi Kanda ya Kusini Magharibi mwa Bahari ya Hindi (*South-West Indian Ocean Fisheries*

Governance and Shared Growth –SWIOFISH). Utekelezaji wa miradi hiyo ni kama ifuatavyo:-

a) Mfuko wa Maendeleo ya Jamii - TASAF III

91. *Mheshimiwa Spika*, lengo la mfuko huu ni kunusuru kaya maskini kwa kuziwezesha kuongeza kipato, fursa na uwezo wa kugharamia mahitaji muhimu. Katika mwaka 2016/17 kazi zilizofanyika ni uhaulishaji wa fedha; miradi ya kutoa ajira za muda kwa kaya maskini; miradi ya kuendeleza miundombinu; teknolojia ya habari na mawasiliano; mpango wa kuweka akiba; mafunzo ya sera za kulinda mazingira na jamii; na kujenga uwezo wa watendaji. Hadi kufikia mwezi Januari, 2017 fedha zilizotolewa kwa ajili ya utekelezaji wa mpango huu ni shilingi 206,715,956,369/=. Kati ya fedha hizo, shilingi 199,308,145,701/= zimepelekwa SMT na shilingi 7,407,810,668/= zilipokelewa na SMZ.
92. *Mheshimiwa Spika*, mfuko huu umekuwa na mafanikio kwa wananchi wa pande zote mbili za Muungano. Ruzuku zilizotolewa zimewasaidia walengwa kupata mahitaji ya msingi yakiwemo chakula, vifaa vya shule kwa watoto wao pamoja na kuanzisha miradi midogo midogo ya kujiongezea kipato.

b) Programu ya Miundombinu ya Masoko, Uongezaji Thamani na Huduma za Kifedha Vijijini

93. *Mheshimiwa Spika*, programu hii (*Marketing Infrastructure, Value Addition and Rural Finance Support Programme - MIVARF*) imelenga kuimarisha maendeleo ya kilimo kupitia:- uanzishwaji na uendelezaji wa miundombinu ya masoko; uendelezaji na matumizi ya taaluma za kuongeza thamani; na kutanua wigo wa upatikanaji wa huduma za kifedha kwa ushiriki makini wa taasisi za fedha.
94. *Mheshimiwa Spika*, katika mwaka wa fedha 2016/17 maeneo yaliyotekelezwa ni pamoja na miundombinu ya masoko, uongezaji thamani mazao, kuwajengea uwezo wananchi na kuwaunganisha na masoko, huduma za fedha vijijini na uratibu wa programu. Programu hii imeboresha maisha ya wananchi wa pande zote mbili za Muungano. Aidha, kwa maeneo yanayopitiwa na barabara zilizojengwa na programu hiishughuli za kiuchumi zimeongezeka hivyo kuongeza kipato cha jamii.

c) Mpango wa Kurasimisha Rasilimali na Biashara za Wanyonge Tanzania (MKURABITA)

95. *Mheshimiwa Spika*, MKURABITA umejikita katika kuandaa, kuongoza na kusimamia utekelezaji wa mfumo wa kitaifa wa umiliki rasilimali na uendeshaji biashara utakaoboresha sheria, kanuni na taratibu za kijamii. Faida ya mpango huu ni kuwa na mfumo mmoja wa kisheria na kitaasisi ambao walengwa wanautumia kurasimisha rasilimali na biashara wanazomiliki ili kuzitumia kupata mitaji na kuongeza kipato. Hadi kufikia Januari, 2017 SMT imepokea shilingi 45,468,800/= na SMZ imepokea shilingi 41,750,667/=

d) Mradi wa Usimamizi wa Uvuvi Kanda ya Kusini Magharibi mwa Bahari ya Hindi - SWIOFISH

96. *Mheshimiwa Spika*, mradi huu unatekelezwa kwa miaka sita kuanzia 2015 - 2021 na umefadhiliwa na Mfuko wa Mazingira wa Dunia pamoja na Mfuko wa Kimataifa wa Maendeleo ya Kilimo. Mradi huu unashirikisha Wizara ya Kilimo, Mifugo na Uvuvi ya SMT, Wizara ya Kilimo, Maliasili, Mifugo, na Uvuvi ya SMZ na Mamlaka ya Usimamizi wa Uvuvi wa Bahari Kuu. Lengo la mradi ni kuwawezesha wavuvi wadogo

wa ukanda wa pwani kuwa na uvuvi endelevu. Aidha, hadi kufikia Machi, 2017 mradi umepokea jumla ya shilingi 2,015,332,842/= ambapo Idara ya Maendeleo ya Uvuvi ya SMT imepokea shilingi 930,437,776/=, Idara ya Maendeleo ya Uvuvi ya SMZ imepokea shilingi 476,483,504/= na Mamlaka ya Usimamizi wa Uvuvi wa Bahari Kuu imepokea shilingi 608,411,562/=.

e) Miradi ya Tume ya Sayansi na Teknolojia

97. *Mheshimiwa Spika*, Tume ya Sayansi na Teknolojia (COSTECH) inatekeleza kazi zake pande mbili za Muungano. Tume inatekeleza miradi mitano huko Zanzibar. Miradi hiyo ni:- Mradi wa Kujenga Uwezo wa watafiti ambao hadi kufikia Januari, 2017 mradi umepokea shilingi 41,770,000/=; Mradi wa Kujenga Uwezo wa Matumizi ya Taarifa za Kimtandao katika Afya za Jamii uliopokea shilingi 43,000,000/=; Mradi wa Kuongeza Uzalishaji wa Mpunga uliopokea shilingi 43,000,000/=; Mradi wa Kubuni Fomula ya Chakula Kitakachonene pesha Mbuji wa Nyama umepokea shilingi 43,000,000/=; na Mradi wa Uanzishaji wa Atamizi ambao umepokea shilingi 206,000,000/=.

Ziara za Kikazi

98. *Mheshimiwa Spika*, mwaka wa fedha 2016/17 Ofisi imeendelea kuimarisha ushirikiano wa pande mbili kwa kufanya na kuratibu ziara za kikazi za maafisa, wataalam, watendaji na viongozi. Taasisi za Muungano zilitembelewa kwa lengo la kuona namna zinavyotekeleza majukumu yao na changamoto zinazozikabili. Taasisi hizo ni:- Ofisi ya Taifa ya Takwimu; Mamlaka ya Usimamizi wa Shughuli za Bima; Tume ya Pamoja ya Fedha; Mamlaka ya Mawasiliano Tanzania; Mamlaka ya Usafiri wa Anga Nchini; Mamlaka ya Hali ya Hewa; Shirika la Simu; Shirika la Posta; Bodi ya Mikopo ya Elimu ya Juu; Baraza la Mitihani la Taifa; Tume ya Nguvu za Atomiki; Taasisi ya Sayansi za Bahari; Benki Kuu ya Tanzania, tawi la Zanzibar; Mamlaka ya Elimu Tanzania; na Tume ya Sayansi na Teknolojia.
99. *Mheshimiwa Spika*, Kamatiza Baraza la Wawakilishi za Mawasiliano na Ujenzi na Kamati ya Kusimamia Viongozi Wakuu wa Kitaifa zilitembelea baadhi ya Wizara na taasisi za SMTmwezi Desemba, 2016 na Januari, 2017 kwa lengo la kujenga ushirikiano wa

karibu na taasisi hizo pamoja na Ofisi ya Makamu wa Rais inayoratibu masuala ya Muungano.

100. *Mheshimiwa Spika*, ziara hizo zimeonesha jitihada za makusudi za serikali zetu katika kuhakikisha kuwa utekelezaji wa mpango-kazi wa kila taasisi ya muungano unalenga katika kuboresha hali za maisha ya wananchi kiuchumi na kijamii.

Fedha zinazopelekwa Serikali ya Mapinduzi ya Zanzibar

101. *Mheshimiwa Spika*, katika mwaka wa fedha 2016/17 Serikali ya Mapinduzi ya Zanzibar imeendelea kupokea fedha kutoka Serikali ya Muungano wa Tanzania, ambapo hadi kufikia mwezi Machi, 2017 shilingi bilioni 1.4 za Mfuko wa Maendeleo ya Jimbo na shilingi bilioni 15.75 za kodi ya mishahara - PAYE zilizopokelewa na SMZ. Katika mwaka wa fedha wa 2017/18, Serikali itaendelea kuratibu na kufuatilia uwepo wa utaratibu rahisi na wa haraka wa utolewaji wa fedha zinazostahili kutolewa.

Kuimarisha ushirikiano katika masuala yasiyo ya Muungano

102. *Mheshimiwa Spika*, ushirikiano baina ya SMT na SMZ kwa masuala yasiyo ya Muungano umeendelea kuimarika. Serikali zetu zimekubaliana kuwa na utaratibu wa vikao vya kisekta baina ya wizara, idara na taasisi zisizo za Muungano kwa lengo la kuimarisha ushirikiano. Sekta hizo hushirikiana katika masuala ya mafunzo, sera na ushiriki katika nyanja za kimataifa, kubadilishana ujuzi, utaalamu na uzoefu.

103. *Mheshimiwa Spika*, katika mwaka wa fedha 2016/17 sekta zifuatazo zisizo za Muungano zilikutana kujadiliana na kuainisha maeneo ya ushirikiano:-

a) Sekta ya Nishati

104. *Mheshimiwa Spika*, sekta ya nishati ya SMT na SMZ zilikutana mwezi Agosti, 2016 na Oktoba, 2016 na Januari, 2017. Katika vikao hivyo, wajumbe walibadilishana uzoefu katika masuala ya utafutaji mafuta na gesi asilia, mikataba ya utafitiwa mafuta na gesi asilia maeneo ya Unguja na Pemba, mfumo wa mawasiliano baina ya Shirika la Maendeleo la Mafuta Tanzania - TPDC na Shirika litakaloundwa Zanzibar pamoja na kuainisha maeneo ya ushirikiano.

b) Sekta ya Maji

105. *Mheshimiwa Spika*, katika mwaka wa fedha 2016/17 sekta ya maji ilikutana mwezi Septemba, 2016 na kubadilishana uzoefu kuhusu ukusanyaji, utunzaji na usambazaji wa taarifa kwa kutumia mfumo wa kielektroniki pamoja na safari za mafunzo na uendeshaji wa programu ya maendeleo ya sekta ya maji.

c) Sekta ya Utumishi na Utawala Bora

106. *Mheshimiwa Spika*, mwezi Novemba, 2016 Ofisi ya Utumishi (SMZ)na Ofisi ya Rais, Utawala Bora (SMT)zilikutana na kukubaliana utaratibu wa vikao vya ushirikiano katika ngazi ya Makatibu Wakuu na Mawaziri na kuainisha maeneo ya mashirikiano kwa ajili ya kuandaa Hati ya Makubaliano ili kurasimisha ushirikiano wao.Aidha,katika kuimarisha ushirikiano, mwishoni mwa mwaka 2016, TAKUKURU na ZAECA zimepanua wigo wa mashirikiano ambapo rasimu ya mkataba wa mashirikiano imeandaliwa.

d) Sekta ya Maliasili na Utalii

107. *Mheshimiwa Spika*, mwaka wa fedha 2016/17 sekta hizi zilikutana na kujadiliana kuhusu usimamizi na uendeshaji wa maliasili wanyamapori, misitu, ufugaji nyuki na malikale; mikataba ya kimataifa kuhusu usimamizi wa rasilimali za maliasili na malikale; ushirikiano kwenye nyanja ya utafiti na maendeleo; na udhibiti wa usafirishaji haramu wa mazao ya maliasili.

e) Sekta ya Afya

108. *Mheshimiwa Spika*, katika mwaka wa fedha 2016/17, Sekta za Afya za SMT na SMZ wamekuwa na mashirikiano katika maeneo yafuatayo: -ugomboaji na uhifadhi wa chanjo zinazofadhiliwa na shirika linalojihusisha na masuala ya chanjo (*Vaccine Alliance*); uandaaji wa ripoti ya mwaka ya mpango wa chanjo; ufuatiliaji wa magonjwa yanayozuilika kwa chanjo; kutengeneza mpango-kazi mtambuka wa kitaifa wa afua lishe; kuzuia na kudhibiti madhara ya upungufu wa madinjoto nchini; na matumizi ya matone ya vitamini A na dawa za minyoo kwa watoto wa miezi sita hadi miezi 59.

109. *Mheshimiwa Spika*, katika mwaka wa fedha 2017/18, Ofisi itaendelea kuhakikisha kuwa sekta zisizo za Muungano za SMT na SMZ ambazo zinashabihiana kimajukumu zinaratibiwa na kuhamasishwa kukutana angalau mara mbili kwa mwaka.

(f) Sekta ya Mazingira

110. *Mheshimiwa Spika*, katika mwaka wa fedha unaoisha Serikali za SMT na SMZ zimeshirikiana kwa karibu katika masuala ya hifadhi ya mazingira, ikiwemo suala la kukabiliana na uvuvi haramu wa kulipua mabomu. Vilevile, ipo miradi kadhaa ya mabadiliko ya tabianchi inayotekelezwa kwa upande wa Zanzibar kwa ushiriki na ushirikiano wa wataalam kutoka upande wa Serikali ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania. Katika mwaka ujao wa fedha, Ofisi yetu, ambayo ina dhamana ya mazingira kwa upande wa Bara, itaonyesha mfano wa ushirikiano wa kina na wa dhati wa pande zote mbili za Muungano katika eneo hili.

**IV: MASUALA YA UTAWALA NA MAENDELEO
YA WATUMISHI**

111. *Mheshimiwa Spika*, katika mwaka wa fedha 2016/17, Ofisi pamoja na Baraza zimeendelea kusimamia Sheria,

Kanuni, Taratibu na Maadili ya Utumishi wa Umma na kuwawezesha watumishi wake kutekeleza majukumu yao. Katika kipindi hiki jumla ya watumishi 78 wamewezeshwa kuhudhuria mafunzo mbalimbali ili kuwajengea uwezo na kuongeza ujuzi. Katiya hao, watumishi 49 wamehudhuria mafunzo ya muda mfupi na 19 wamehudhuria mafunzo ya muda mrefu ndani na nje ya nchi.

112. *Mheshimiwa Spika*, Ofisi imeendelea kuhakiki kumbukumbu za watumishi na kuziboresha kupitia mfumo wa kumbukumbu na taarifa za watumishi na mishahara (*Human Capital Management Information System*) pamoja na kutekeleza zoezi la uhakiki wa vyeti vya kitaaluma. Aidha, utendaji wa watumishi umeendelea kupimwa kwa kutumia mfumo wa wazi wa Tathmini na Upimaji wa Utendaji Kazi (*Open Performance Appraisal System*).
113. *Mheshimiwa Spika*, mwaka wa fedha 2017/18, Ofisi pamoja na Baraza imepanga kuwawezesha watumishi 48 kuhudhuria mafunzo kwa kuzingatia mpango wa mafunzo. Aidha, Watumishi 115 wanatarajiwa kupandishwa vyeo na watumishi 12 wanatarajiwa

kuthibitishwa kazini kwa kuzingatia utendaji wao wa kazi na miundo inayotawala kada zao. Kumbukumbu za watumishi zitaendelea kuboreshwa kwa kutumia mfumo wa taarifa za kiutumishi na mishahara.

114. *Mheshimiwooa Spika*, katika mwaka wa fedha 2016/17 Ofisi imeendelea kuimarisha maadili, utawala bora, demokrasia na dhana ya ushirikishwaji watumishi mahala pa kazi, kupitia vikao vya idara na vitengo, vikao vya kamati za maadili na uadilifu, vikao vya menejimenti na vikao vya Baraza la Wafanyakazi. Aidha, sekta binafsi imeshirikishwa katika utoaji wa huduma na bidhaa katika Ofisi ili kuendeleza dhana ya ushirikishwaji wa sekta binafsi.
115. *Mheshimiwa Spika*, Ofisi imeendelea kuboresha mazingira ya utendaji kazi kwa kuwezesha upatikanaji wa vifaa vya kutendea kazi. Aidha, majengo ya Ofisi na mazingira ya kazi yaliboreshwa kwa kufanya ukarabati kulingana na fedha zilivyopatikana.
116. *Mheshimiwa Spika*, Ofisi imeendelea kutoa elimu mahala pa kazi kuhusu UKIMWI na Magonjwa Sugu Yasiyoambukiza (MSY) kupitia Kamati ya UKIMWI na

MSY. Aidha, watumishi wanaoishi na VVU na UKIMWI wanaendelea kupewa huduma stahiki.

117. *Mheshimiwa Spika*, katikamwaka wa fedha 2017/18, Ofisi itaendelea kusimamia Sheria, Kanuni, Taratibu na kuimarisha maadili na utawala bora katika utumishi wa umma. Aidha, Ofisi itaendelea kutoa elimu kuhusu masuala ya UKIMWI na MSY, ushauri nasaha, na kupima afya za watumishi kwa hiari na kuwapatia huduma zinazostahili kwa watakaojitokeza na kuthibitika kuwa na Virusi vya UKIMWI.

Serikali Kuhamia Dodoma

118. *Mheshimiwa Spika*, Bunge lako tukufu litakumbuka kwambawakati akihutubia katika Mkutano Mkuu wa Chama cha Mapinduzi tarehe 23 Julai, 2016, Mheshimiwa Dkt. John Pombe Magufuli, Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania, alitoa uamuzi wa kutekeleza azma ya kuhamishia shughuli za Serikali katika Mji Mkuu Dodoma. Ofisi yetu imetekeleza kwa vitendo maamuzi haya kwa kuwahamisha viongozi wakuu pamoja na baadhi ya watumishi katika awamu ya kwanza. Aidha, Baraza la Taifa la Hifadhi na Usimamizi wa Mazingira (NEMC) limenunua kiwanja

eneo la Ndejengwa- Manispaa ya Dodoma kwa ajili ya ujenzi wa ofisi zake.

119. *Mheshimiwa Spika*, katika mwaka wa fedha 2017/18 Ofisi inatarajia kuendelea na utekelezaji wa mpango wa kuhamia makao Makuu Dodoma ambapo inatarajia kuhamisha watumishi katika awamu ya pili na awamu ya tatu kwa kuzingatia ratiba iliyotolewa na Ofisi ya Waziri Mkuu.

C: SHUKRANI NA HITIMISHO

120. *Mheshimiwa Spika*, kama tunavyoolewa nchi yetu ni ya Muungano. Muungano wetu una umuhimu wa pekee kwa Taifa letu na umekuwa ni utambulisho wa taifa letu na kielelezo cha umoja wetu katika kudumisha amani na usalama wa nchi yetu. Natoa wito kwa Watanzania wote kuendelea kuuthamini, kuenzi, kuulinda na kuudumisha Muungano wetu ili jitihada za kusukuma mbele maendeleo yetu kiuchumi, kisiasa na kijamii kwa faida ya pande zote mbili ziendeleo kufanikiwa zaidi.
121. *Mheshimiwa Spika*, chini ya uongozi wa Rais wetu, Mheshimiwa Dkt. John Pombe Joseph Magufuli na

Makamu wake, Mheshimiwa Samia Suluhu Hassan, Muungano wetu unaendelea kuimarika na kushamiri na hakuna changamoto yoyote inayoweza kutufaranisha, kututenganisha wala kuturudisha nyuma. Ofisi yetu inayo faraja kwamba, katika nchi yetu sasa, kwa watu wa itikadi zote na kutoka pande zote za Muungano, mjadala sio uhalali wa Muunganobali mbinu za kuuimarisha. Ofisi na Serikali kwa ujumla itaendelea kufanyia kazi maoni na mawazo ya watu wote wenye nia ya kuona Muungano wetu unashamiri.

122. *Mheshimiwa Spika*, mazingira yetu pia ni muhimu na yana mchango mkubwa katika maendeleo ya uchumi wa viwanda. Ni jukumu la kila Mtanzania kuhakikisha kuwa mazingira na maliasili za nchi yetu zinalindwa na kuhifadhiwa. Ofisi inadhamira ya kujenga utaratibu wa kumshirikisha kila Mtanzania katika wajibu huu ili ulinzi na hifadhi ya mazingira lisiwe suala la shuruti bali la utamaduni . Napenda kutoa wito kwa wananchi pamoja na Waheshimiwa Wabunge kuhakikisha kuwa dhamira ya Serikali ya kulinda na kuhifadhi mazingira inazingatiwa na kupewa kipaumbele kwa manufaa ya kizazi cha sasa na vizazi vijavyo.

123. *Mheshimiwa Spika*, katika mwaka wa fedha wa 2017/18, Ofisi itashika hatamu kwa uthabiti kabisa katika wajibu wake wa usimamizi na uratibu wa shughuli za hifadhi na usimamizi wa mazingira nchini. Tutaandika Kanuni na kutoa Miongozo kadhaa ya hifadhi ya mazingira katika sekta na nyanja mbalimbali, ikiwemo nishati, kilimo, utalii, mifugo, afya, uvuvi, misitu, maji, viwanda, ujenzi, usafirishaji na maeneo mengine mengi. Mtazamo wetu ni kuongoza hifadhi ya mazingira kwa namna pana zaidi, kwa kuangalia mifumo ya kiikolojia, mifumo ya uzalishaji mali, na mifumo na uchumi wa matumizi ya rasilimali asili.
124. *Mheshimiwa Spika*, ninaomba nitumie nafasi hii kuwashukuru walionisaidia kufanikisha utekelezaji wa majukumu ya Ofisi. Shukrani zangu za dhati na za kipekee ni kwa Mheshimiwa Dkt. John Pombe Joseph Magufuli kwa uongozi wake na dira na mwelekeo aliotupatia kuhusu majukumu yetu. Vilevile, namshukuru Mheshimiwa Samia Suluhu Hassan, Makamu wa Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania kwa uongozi wake makini uliotuwezesha kutekeleza majukumu yetu. Ninapenda

kumshukuru Mheshimiwa Luhaga Joelson Mpina, (Mb.), Naibu Waziri, Ofisi ya Makamu wa Rais, kwa ushirikiano alionipa katika utekelezaji wa kazi za Ofisi. Aidha, ninapenda kuwashukuru Profesa Faustin Rweshabura Kamuzora, Katibu Mkuu, Ofisi ya Makamu wa Rais; Mhandisi Ngosi Charlestino Mwiwaha, Naibu Katibu Mkuu Ofisi ya Makamu wa Rais; Profesa Salome Barnabas Misana, Mwenyekiti wa Bodi ya Baraza la Taifa la Hifadhi na Usimamizi wa Mazingira pamoja na wajumbe wa Bodi; Ndugu Ali Mufuruki, Mwenyekiti wa Mfuko wa Taifa wa Dhamana ya Mazingira na Wajumbe wa Bodi; Mhandisi Bonaventure Thobias Baya, Mkurugenzi Mkuu wa Baraza la Taifa la Hifadhi na Usimamizi wa Mazingira; na watumishi wote wa Baraza na Ofisi ya Makamu wa Rais, kwa juhudi zao na utendaji katika kufanikisha utekelezaji wa majukumu ya Ofisi.

125. *Mheshimiwa Spika*, Ofisi imefanikisha utekelezaji wa majukumu yake kwa kushirikiana na washirika wa maendeleo. Ninapenda kuwataja baadhi ya washirika wa maendeleo ambao Ofisi imefanya nao kazi kwa karibu kama ifuatavyo: Serikali ya Norway; Serikali ya

Kanada; Serikali ya Jamhuri ya Watu wa Korea; Umoja wa Nchi za Ulaya (*European Union - EU*); Shirika la Mpango wa Maendeleo la Umoja wa Mataifa (*United Nations Development Programme - UNDP*); Shirika la Umoja wa Mataifa Elimu, Sayansi na Utamaduni (*United Nations Educational, Scientific and Cultural - UNESCO*); Shirika la Mazingira la Umoja wa Mataifa (*United Nations Environment Programme - UNEP*); Mfuko wa Mazingira wa Dunia (*Global Environment Facility - GEF*); Shirika la Umoja wa Mataifa la Huduma za Miradi (*United Nations Office for Project Services-UNOPS*); Benki ya Dunia, Benki ya Maendeleo ya Afrika (AfDB); Shirika la Umoja wa Mataifa la Maendeleo ya Viwanda (UNIDO); Shirika la Kimataifa la Misaada ya Maendeleo la Denmark (*Danish International Development Assistance DANIDA*); *World Wide Fund for Nature - WWF*; Mfuko wa Kimataifa wa Kuendeleza Kilimo (*International Fund for Agricultural Development - IFAD*); Mfuko wa Mabadiliko ya Tabianchi (*Green Climate Fund - GCF*); Shirika la Ushirikiano wa Kimataifa la Ujerumani (*Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit - GiZ*); Kikundi cha Washirika wa Maendeleo kinachoshughulikia Mazingira (DPGE); Asasi Zisizo za

Kiserikali (AZISE); na sekta binafsi. Kipekee nawashukuru Benki ya Dunia, wakiongozwa na Mkurugenzi wao hapa nchini, Mama Bella Bird, kwa kuamua kuingia katika mashirikiano mapya na Ofisi yetu ambayo yametoa matumiani mapya kuhusu ujenzi wa uwezo wa Ofisi na Baraza katika kusimamia hifadhi ya mazingira nchini. Aidha, ninapenda nitumie fursa hii kuwaomba washirika wa maendeleo kuendelea kutoa ushirikiano katika kipindi kijacho ili tuweze kufanikiwa zaidi katika kulinda na kuimarisha Muungano wetu na katika vita dhidi ya umaskini na juhudi za kuboresha maisha ya kila Mtanzania ili vizazi vya baadae vikute mazingira safi kwa ustawi wao kama sisi tulivyorithi pia.

**D: MAOMBI YA FEDHA ZA MATUMIZI YA
KAWAIDA NA MAENDELEO**

126. *Mheshimiwa Spika*, ili Ofisi iweze kutekeleza majukumu na malengo yaliyopangwa, ninaomba kutoa hoja kwamba Bunge lako tukufu liidhinishhe maombi ya fedha kwa mwaka wa fedha 2017/18 kama ifuatavyo:

Fungu 26: Makamu wa Rais

127. *Mheshimiwa Spika*, ninaomba Bunge lako tukufu liidhinishhe Makadirio ya Matumizi ya shilingi 4,914,608,000/=fedha za Matumizi ya Kawaida kwa Mwaka wa fedha 2017/18.Kiasi hiki kinajumuisha fedha za mishahara ya watumishi shilingi 1,159,643,000/= na fedha za Matumizi Mengineyo shilingi 3,754,965,000/=.

Fungu 31: Ofisi ya Makamu wa Rais

128. *Mheshimiwa Spika*, ninaomba Bunge lako tukufu, liidhinishhe makadirio ya matumizi ya shilingi 15,002,987,437/=kwa Fungu hili. Kiasi hiki kinajumuisha shilingi 8,214,535,000/= fedha za Matumizi ya Kawaida na shilingi 6,788,452,437/= fedha za Miradi ya Maendeleo. Fedha za Matumizi ya Kawaida zinajumuisha shilingi 3,120,324,000/= kwa ajili

yamishahara ya watumishi, shilingi **2,215,044,000/=** ruzuku kwa Baraza la Taifa la Hifadhi na Usimamizi wa Mazingira na shilingi **2,879,167,000/=** kwa ajili ya Matumizi Mengineyo ya Idara na Vitengo katika Ofisi hii. Aidha, fedha za Miradi ya Maendeleo zinajumuisha Fedha za Ndanishilingi **3,000,000,000/=** na Fedha za Nje shilingi **3,788,452,437/=**.

129. *Mheshimiwa Spika*, ninaomba kutoa hoja.